

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET
Företagsekonomiska institutionen

Betalningsmässig information och dess användbarhet

Magisteruppsats i företagsekonomi
Externredovisning och företagsanalys
Höstterminen 2003

Handledare: Pär Falkman
Författare: Johan Olsson 740918
Shani Rana 801130

Förord

Efter 10 veckors förkovrande och en hel del huvudbry är vi nu framme vid målet. Det har varit både lärorikt och frustrerande att arbeta med betalningsmässig information och dess användbarhet. Vi hoppas att vår uppsats ska vara lika givande för våra läsare som den har varit för oss. Vi vill här också samtidigt passa på att tacka vår handledare, Pär Falkman, för sina värdefulla synpunkter.

Dessutom vill vi särskilt tacka våra sex respondenter som tålmodigt har ställt upp för oss och medverkat vid våra intervjuer.

”Om du tror att du vet allt är du dåligt underrättad.”
Kinesiskt ordspråk

Göteborg den 16 januari 2004

Johan Olsson

Shani Rana

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Extern redovisning och Företagsanalys. Magisteruppsats, Höstterminen 2003.

Författare: Johan Olsson och Shani Rana

Handledare: Pär Falkman

Titel: Betalningsmässig information och dess användbarhet

Bakgrund och problem: Ett av de huvudsakliga motiven till den omfattande utgivningen av externredovisningsinformation är den ska ge goda underlag för beslut. Detta är ett av grundkriterierna för en kvalitativ redovisning enligt det ramverk som tagits fram av FASB. Det är därför viktigt att ta till vara på all den relevanta information som kan ge ett förbättrat beslutsunderlag. Redovisningsinformation har dock blivit allt mer komplicerad. Det är den bokföringsmässiga redovisningens flexibilitet, subjektivitet samt komplexitet som gör att den har blivit så svår att använda och som har lett till ett ökat intresse för betalningsmässig redovisning. Det är därför intressant att undersöka närmare hur användare uppfattar betalningsmässig informationens användbarhet samt vilka mekanismer och orsaker som kan ligga bakom användningen av betalningsmässig information.

Syfte: Vårt huvudsyfte är att beskriva hur användbar betalningsmässig information kan anses vara enligt de krav på redovisningens kvalitet som det definieras i FASBs ramverk. Vi avser vidare beskriva hur professionella användare brukar betalningsmässig information i relation till bokföringsmässig information och vilken vikt man lägger vid de olika informationstyperna. Här kommer vi att redovisa attityder som användarna uppvisar till betalningsmässig information i situationer gällande analys av företag samt kreditgivning.

Avgränsningar: Vi kommer inte mer än övergripande behandla enskilda rekommendationer eller hur olika kassaflödesmodeller upprättas, ej heller produktion av kassaflödesanalyser internt i företag och organisationer. De användarkategorier som vi kommer att behandla är investerare samt långgivare.

Metod: Vi har genomfört en strukturerad intervjustudie med tre långgivare och tre investerare. Det empiriska materialet har analyserat utifrån en teoretisk referensram med en schematisk analysmodell som huvudsakligt verktyg.

Resultat och slutsatser: Vår undersökning visar på att kassaflödesinformation i överlag uppfyller kravet på användbar redovisningsinformation och kan tillgodose våra användargrupperns informationsbehov i syfte att bedöma och utvärdera olika ekonomiska beslutssituationer. Ett genomgående resonemang som vi påträffar i vår studie är att kassaflödesinformation enskilt inte ger all information som krävs för att professionella användare ska kunna bedöma ett företags ekonomiska utveckling utan den bör kombineras med information från bland annat resultat- och balansräkningen.

Några förslag till fortsatt forskning:

- Det skulle vara intressant att studera betalningsmässig informations användbarhet för flera användargrupper utöver de grupper som vi har fokuserat på.
- Intresse och möjlighet att skapa en alternativ redovisningsinriktning med T.A. Lees idéer som utgångspunkt.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	6
1.1 Bakgrund	6
1.1.1 Centrala begrepp	6
1.1.2 Historik.....	7
1.2 Problemdiskussion	8
1.3 Problemformulering	9
1.4 Syfte	9
1.5 Avgränsningar	10
1.6 Uppsatsens fortsatta disposition	10
2 REFERENSRAM	11
2.1 Redovisningens målsättningar	11
2.1.1 Grundläggande principer	11
2.2 Redovisningens kvalitativa egenskaper	12
2.2.1 Relevans	12
2.2.2 Begriplighet och användarens egenskaper och behov.....	13
2.2.3 Tillförlitlighet	13
2.2.4 Jämförbarhet.....	14
2.2.5 Avvägning mellan skilda kvalitativa egenskaper.....	14
2.3 Redovisningens intressenter	15
2.3.1 Investerares och långivares behov av externredovisningsinformation.....	15
2.4 Förståelse och tolkning av information	16
2.4.1 Förståelse av redovisningsinformation.....	17
2.5 Allmänt gällande betalningsmässig redovisning	18
2.5.1 Kassaflödesanalysens reglering.....	18
2.5.2 Begreppsapparat	18
2.5.3 Medelsbegrepp	18
2.5.4 Metod- och rapportval vid upprättande av kassaflödesanalys	19
2.6 Kassaflödesredovisningens målsättningar	20
2.7 Motiv för betalningsmässig redovisning	20
2.8 Ökad användning av kassaflödesbaserad information	23
2.9 Övergripande studier gällande kassaflödesbaserad informations användbarhet	24
2.9.1 An empirical analysis of analysts' cash flow forecasts.....	25

2.9.2 A process analysis of lenders' use of cash flow information.....	26
2.9.3 The effect of cash flow statement format on lenders' decisions.....	26
2.9.4 The decision usefulness of cash flow information: A note.....	27
2.9.5 Users' perception of the needs for cash flow statements-Australian evidence.....	28
2.9.6 An examination of attitudes involving cash flow accounting: Implication of the content of the cash flow statement.....	28
3 METOD.....	29
3.1 Vetenskapsteori/paradigm.....	29
3.1.1 Vårt förhållningssätt.....	30
3.2 Metodik.....	30
3.2.1 Datainsamling.....	30
3.3 Undersökningsteknik.....	31
3.4 Undersökningsinstrument.....	31
3.5 Intervjuurval.....	31
3.6 Analysmetod.....	32
3.7 Metodproblem.....	32
3.7.1 Reliabilitet.....	32
3.7.2 Validitet.....	33
4 EMPIRI.....	34
4.1 Intervjuer med långgivare.....	34
4.2 Intervjuer med investerare.....	41
5 ANALYS.....	48
5.1 Relevans.....	48
5.1.1 Långgivare.....	48
5.2.2 Investerare.....	49
5.2 Begriplighet.....	50
5.2.1 Långgivare.....	50
5.2.2 Investerare.....	51
5.3 Användarens egenskaper och behov.....	52
5.3.1 Långgivare.....	52
5.3.2 Investerare.....	53
5.4 Tillförlitlighet.....	54
5.4.1 Långgivare.....	54
5.4.2 Investerare.....	54

5.5 Jämförbarhet	55
5.5.1 Långivare.....	55
5.5.2 Investerare	56
6 SLUTSATSER.....	57
Fortsatt forskning.....	58
KÄLLFÖRTECKNING.....	59

Bilaga 1: Frågeformulär

Bilaga 2: Introduktionsbrev - Förfrågan

Figurförteckning

Figur 1: Modell över redovisningens användbarhet.....	12
Figur 2: Intressentmodellen.....	15
Figur 3: Samband mellan informationsvärde och komplexitet	17
Figur 4: Analysmetod.....	32

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Den mest grundläggande ekonomiska informationen utgörs av in- och utbetalningar. Denna informationstyp anses dock av vissa vara en något svag grund för goda beslut om framtida avkastningsmöjligheter. Externredovisningens innehåll har bland annat av denna anledning istället varit bokföringsmässig, det vill säga uttryckts i termer av intäkter (prestationer) och kostnader (förbrukning) och därmed har varit inriktad på flödet av varor och tjänster snarare än flödet av pengar. Utvecklingen av bokföringsmässig redovisning har gått så långt att kassamässig redovisning inte inkluderats i fullständig redovisning. Under 1970- och 1980-talen presenterades emellertid forskningsresultat som visade att informationstyperna (bokföringsmässig och kassamässig redovisning) inte var varandra uteslutande utan snarare kompletterande och i och med den senaste tidens utveckling av likviditetsorienterade rapporter har detta perspektiv ändrats¹. Det är av stor vikt att användare (intressenter) av företag får den information som de efterfrågar och förstår. En inställning som stöds av gällande teori och principer. I en studie av Yap bekräftas mycket av de fördelar som tas upp av tidigare teori vad gäller kassaflöde bland annat att den konventionella redovisningens subjektivitet har medfört en ökad efterfrågan på redovisning av kassaflöden. Man inser därmed att införandet av kassaflödesanalyser i årsredovisningar har förbättrat externredovisningen totalt sett². Därmed kan man genom Yaps studie ytterligare ge belägg för att kassaflödesinformation är användbar för externa beslutsfattare. Den av standardsättare införda kassaflödesanalysen kan mycket väl vara föranlett av en allt större insikt gällande den traditionella redovisningens tillkortakommanden. Det är viktigt att inse att betalningsströmmar är den mest fundamentala ekonomiska faktorn i ett företags verksamhet. Utan detta ”blodomlopp” spelar det liten roll huruvida verksamheten är lönsam eller hur god ekonomisk ställning man har. Det är mot bakgrund av detta som man allt mer fokuserar på betalningsmässig redovisningsinformation som i dagens årsredovisningar är representerat av kassaflödesanalyser³. Det är därför intressant att titta närmare på de mekanismer och orsaker som kan ligga bakom användningen av betalningsmässig information.

1.1.1 Centrala begrepp

Bokföringsmässig redovisning inbegriper huvudsakligen att mäta och visa periodens resultat eller vinst. Detta är då avsett att vara ett mått på verksamhetens finansiella prestation. För att kunna presentera ett rättvisande resultat kräver också detta att man identifierar och kvantifierar periodens intäkter och kostnader. Detta kräver i sin tur en mängd avvägningar och bedömningar av subjektiv karaktär⁴.

Betalningsmässig redovisning innebär i sin bredaste mening ett kontantbaserat redovisningssystem innehållande likviditetsflöden och försäljningspriser som huvudsakliga komponenter. Denna redovisning syftar till att beskriva ett företags finansiella aktiviteter i strikt kassamässiga termer. Detta innebär ett system som inte är beroende av godtyckliga indelningar av ekonomisk data mellan olika perioder⁵. Vi kommer i vår uppsats att betrakta

¹ Falkman 2000, s 7.

² Yap, Christine 1997. *Users' perception of the needs for cash flow statements-Australian evidence*. The European Accounting Review

³ Lee 1986, s 76.

⁴ Lee 1984, s 20.

⁵ Lee 1984, s 50.

kassaflödesbaserad information, betalningsmässig information samt betalningsmässig redovisning som identiska begrepp.

Finansieringsanalyser, betalningsflödesrapporter eller kassaflödesanalyser är tre benämningar på en rapport som huvudsakligen visar hur verksamhetens investeringar är finansierade⁶. Redovisningsrådet har dock valt att definiera kassaflödesanalys och finansieringsanalys som synonyma begrepp⁷. Det som i huvudsak skiljer en finansieringsanalys (som är det begrepp som används i årsredovisningslagen) från en betalningsflödesrapport eller kassaflödesanalys är främst den metod som används för att upprätta den och hur den aktuella rapporten eller analysen struktureras innehållsmässigt⁸.

Terminologin i litteraturen är dock inte enhetlig. För att resonemanget i resterande del av detta avsnitt, och uppsatsen i övrigt, skall kunna förstås, tar vi redan här ställning till terminologin. Vi avser med begreppet kassaflödesanalys en samlingsbenämning för samtliga finansiella flödesanalyser inom området. Detta begrepp används när vi diskuterar generellt om analyserna. Inom begreppet ryms dels den traditionella finansieringsanalysen, dels kassaflödesanalysen. Det finns en mångfald av olika kassaflödesanalyser upprättade enligt nationella och internationella rekommendationer som t e x den amerikanska varianten FAS 95 (Statements of Cash Flow) och den internationella IAS 7 (International Accounting Standard no 7) och är mer eller mindre lika. I samband med att FASB (Financial Accounting Standards Board) antog sin rekommendation FAS 95 (1987) så ville man visa att en ny typ finansieringsmodell hade införts och därför ändrades namnet till kassaflödesrapport (cash flow statement)⁹.

1.1.2 Historik

Tidigt under 1900-talet så fanns det ingen officiell reglering av finansieringsanalys. En av de första amerikanska finansieringsanalyserna grundades huvudsakligen på en metod som först presenterades 1903 av United Steel Cooperation. I denna version visade man på tillförda samt använda medel. Förändringsposten var i det här fallet rörelsekapitalet. Denna ”första” metod baserades på resultat och balansräkningar och var alltså inte en kassaflödesanalys i dess renaste form utan en indirekt metod som byggde på justeringar av resultat och balansräkningar.

Finansieringsanalysens innehåll reglerades officiellt för första gången i USA på 60-talet. Då efterliknade man den tidigare modellen framförd av United Steel Cooperation. 1987 kom rekommendationen, FAS 95, ut i USA och därmed hade man brutit med den tidigare modellen och förespråkade nu istället en "Cash flow report" som var av direkt modell och ledde fram till förändring i likvida medel istället för som tidigare i rörelsekapital. Därmed hade man gett möjlighet till utförligare information vad gällde flödesanalyser¹⁰. Att använda en modell som tar sikte på förändringen av likvida medel innebär att man får en mer omfattande och informativ uppställning som även inkluderar investering och finansiering. I den traditionella finansieringsanalysen där man ville få fram förändringen av rörelsekapitalet baserade sig analysen främst på resultaträkningen medan man nu alltså även ser till förändringen av likvida

⁶ Falkman 2001, s 7.

⁷ Adolphson 1999, s 16.

⁸ Falkman 2001, s 7.

⁹ Adolphson 1999, s 16.

¹⁰ Falkman 2000, s 12.

medel i balansräkningen¹¹. I Sverige dröjde det tills FAR utformade sin rekommendation nr 10 i början av 1970-talet. I dag gäller en rekommendation av Redovisningsrådet (RR7) från år 2000. Den grundas på den utveckling som skett internationellt de senaste åren och baseras på standards utgivna av IASB (International Accounting Standard Board). Den tidigare modellen av finansieringsanalys lever dock vidare för mindre företag i form av årsredovisningslagen¹².

1.2 Problemdiskussion

Ett av de huvudsakliga motiven till den omfattande informationsgivningen i form av externredovisning som har utvecklats är att ge goda underlag för beslut. Detta är ett av grundkriterierna för en kvalitativ redovisning enligt den föreställningsram som tagits fram av FASB¹³. Det är därför viktigt att ta till vara på all relevant information som kan ge ett förbättrat beslutsunderlag. Detta har skett med hjälp av lagstiftning, rekommendationer och praxis. Det hävdas dock bland annat av Adolphson, Falkman samt Pauli att en pedagogiskt utförd kassaflödesanalys kan tillföra mycket vad gäller förståelse av företags/organisationens ekonomiska utveckling¹⁴. Dessutom har man funnit att det finns ett starkt samband mellan kassaflöde från den löpande verksamheten och ett företags aktiekurs¹⁵. Dock är sambandet mellan nettoresultat och kassaflödet från den löpande verksamheten inte särskilt starkt, vilket skulle antyda att kassaflödesbaserad information dels har ett högt förklaringsvärde när det gäller företags aktiekursutveckling samtidigt som den bär på information som inte inkluderats i traditionella rapporter såsom resultaträkning¹⁶. Därför är det förvånande att kassaflöden tycks spela en så underordnad roll i utformningen av årsredovisningar.

Redovisningsinformation har blivit allt mer komplicerad. Det är den bokföringsmässiga redovisningens flexibilitet, subjektivitet samt komplexitet som gör att den har blivit så svår att använda och som har lett till ett ökat intresse för betalningsmässig redovisning. Bland annat skillnader mellan företag gör att förutsättningarna att lyckas få fram en mer objektiv redovisning baserad på bokföringsmässiga grunder anses tveksamma¹⁷.

Det finns även invändningar som går ut på att redovisningsprofessionen har ägnat för mycket tid åt att förfinna metoder för periodiseringar och andra bokföringsmässiga åtgärder men att man inte tänkt igenom om användarna verkligen efterfrågat denna typ av information. Samtidigt innebär de många bedömningsposterna vid bokföringsmässig redovisning att den blir mindre tillförlitlig, då den bygger på uppskattningar om framtida intjäningsförmåga och inte på verkliga händelser. Det finns även en risk för att användaren konfronteras med manipulerad data.

Historiska anskaffningsvärden har ofta använts inom den bokföringsmässiga redovisningen, detta menar kritikerna kan leda till missvisande redovisning särskilt i tider med hög inflation. Dessutom kan bokföringsmässig externredovisning vara svår att förstå, att skilja på

11 Lee 1986, s 176.

12 Falkman 2000, s. 11.

13 FASB 1980, *Statement of financial accounting concepts No. 2 (SFAC 2): Qualitative characteristics of accounting.*

14 Falkman, Pauli 1995 samt Adolphson, 1999 passim.

15 DeFond, Mark L. Hung, Mingyi 2003. *An empirical analysis of analysts' cash flow Forecasts.* Journal of Accounting and Economics.

16 Kinnunen, Juha, Koskela, Markku 1999. *Do cash flows reported by firms articulate with their income statements and balance sheets? Descriptive evidence from Finland.* The European Accounting Review

17 Yap, Christine 1997. *Users' perception of the needs for cash flow statements-Australian evidence.* The European Accounting Review

inbetalning och intäkt samt utbetalning och kostnad kan vara komplicerat för en som inte är ekonom/redovisare¹⁸.

Det finns alltså en del som talar för att de traditionella resultat och balansräkningarna har fått konkurrens (kompletterade) av betalningsmässig redovisning som underlag för beslut för externa intressenter. Årsredovisningarna anklagas ibland för att vara svårtillgängliga och opedagogiska¹⁹. Ändå är det de traditionella rapporterna i form av resultaträkning, balansräkning med mera, som det satsas mest på vid produktionen av externredovisning.

1.3 Problemformulering

Det tycks alltså finnas problem vid användningen av externredovisning baserad på bokföringsmässighet. Det är därför intressant att undersöka närmare hur användare uppfattar betalningsmässig information kontra bokföringsmässig information och vilken betydelse man lägger på en specifik del i förhållande till annan externredovisningsinformation. Tillsammans med vårt ovanstående resonemang leder detta fram till följande problemområden:

- Det kan vara svårt att förstå bokföringsmässig redovisning av i dag.
- Det verkar finnas en diskrepans mellan vilken information som kan förstås, och som kan bidra till gott beslutsfattande för användare, och den information som företagen i verkligheten prioriterar.
- Det verkar finnas problem relaterade till användbarheten i bokföringsmässig information.

Detta leder fram till nedanstående forskningsfrågor:

- Hur uppfattas betalningsmässig information i relation till bokföringsmässig information?
- Vilken användbarhet har betalningsmässig information?

1.4 Syfte

- Vårt huvudsyfte är att beskriva hur användbar betalningsmässig information kan anses vara enligt de kvalitativa egenskaper som ställs på redovisningsinformation enligt FASBs föreställningsram.
 - Vi avser vidare beskriva hur professionella användare brukar betalningsmässig information i relation till bokföringsmässig information och vilken vikt man lägger vid de olika informationstyperna.
 - Vi kommer att redovisa attityder som användarna uppvisar till betalningsmässig information i situationer gällande analys av företag samt kreditgivning.

¹⁸ Falkman 2000, s 41.

¹⁹ Adolphson 1999, s 10.

1.5 Avgränsningar

Vi kommer endast att behandla frågeställningar rörande betalningsmässig information ur ett användarperspektiv. De användarkategorier som vi kommer att behandla är; investerare samt långivare. Dessa kategorier motiveras av den tidigare forskningen som entydigt påvisar dessa grupper som mycket centrala användare av externredovisningsinformation. Vi kommer inte mer än övergripande behandla enskilda rekommendationer eller hur olika kassaflödesmodeller upprättas, ej heller produktion av kassaflödesanalyser internt i företag och organisationer. Av praktiska skäl har vi valt att genomföra inhämtningen av empiri i anslutning till Göteborgsområdet.

1.6 Uppsatsens fortsatta disposition

2. Referensram

Här kommer vi att redogöra för fundamentala principer och begrepp samt tidigare forskning inom området.

3. Metod

Här redovisar vi författarnas syn på vetenskap samt dess metodologiska implikationer. Vi kommer även att beskriva det praktiska förberedandet samt genomförandet av vår undersökning. Även angreppssätt samt analysmetod diskuteras.

4. Empiri

I detta kapitel redovisas respondenternas svar på vår upprättade intervjumall.

5. Analys

Analys av respondenternas svar samt gällande teoris tillämplighet med användbarhetsmodellen som analysverktyg.

6. Slutsatser

Att med utgångspunkt i kapitel 5 ge sammanfattning och slutledning i de aktuella fallen och i allmänhet där så är möjligt.

2 Referensram

2.1 Redovisningens målsättningar

Vid utformande av redovisningens mål har användarna av redovisningen stått i centrum. Den information som företaget lämnar måste intressenterna kunna lita på att den är sann och användbar som beslutsunderlag. Beroende på vem som skall ta del av redovisningen kan målen också variera. En målsättning med redovisning är att minska osäkerheten i beslut, vilket innebär att den lämnade informationen skall vara utformad så att den är till hjälp vid externa intressenters analyser samt prognoser gällande företagets framtid. En annan målsättning är att utkräva ansvar för genomförda handlingar. Redovisning innehåller följaktligen både en prognostiserande och en ansvarsutkrävande funktion. Dessa två målsättningar är förenande eftersom den ansvarsutkrävande funktionen är ett resultat av den tidigare, bör ansvarsfunktionen betraktas som ett specialfall av beslut. Det finns således ett samband mellan beslut, handling och redovisning. Beslut avser framtida handlingar och redovisning återspeglar genomförda handlingar. Den grundläggande tanken är därför att redovisningen skall stödja förståelse av det som har hänt, redovisningen har för avsikt att ge erfarenhet²⁰.

2.1.1 Grundläggande principer

Redovisningssystemet som används idag har utvecklats under lång tid i ett samspel mellan praxis i näringslivet och normgivande organ som FAR och BFN (Föreningen Auktoriserade Revisorer och Bokföringsnämnden) som tolkat denna praxis. Strävande att formulera en enda redovisningsteori utifrån redovisningsprinciper har i stort sett varit resultatlösa. Det finns dock ett antal redovisningsprinciper som med fog kan sägas haft och fortfarande har stor betydelse för den externa redovisningen.

- *Going-concernprincipen*: företaget ska antas existera i evig tid.
- *Redovisningens innehåll*: ska ej omfatta all ekonomisk verksamhet utan endast den som kan kvantifieras och verifieras.
- *Periodavgränsning*: redovisningsenheten måste avgränsas, t ex årsvis.
- *Monetärprincipen*: redovisningsenheten ska uttryckas i gällande penningsenhet.
- *Fullständighet, konsekvens och öppenhet*: fullständighet för att undvika vilseledande information, konsekvens för att underlätta jämförelser och genom ökad öppenhet uppnå ökad konkurrens och därmed större effektivitet.
- *Objektivitetsprincipen*: redovisningen ska anknyta till händelser som kan verifieras med ex fakturor.
- *Försiktighets- och realisationsprincipen*: redovisare ska nata försiktighet vid värdering av tillgångar och skulder. vinster ska ej tas ut förrän de har realiserats medan befarade förluster behandlas som redan inträffade förluster.
- *Väsentlighetsprincipen*: endast väsentliga redovisningsposter behöver periodiseras, småutgifter bokförs i sin helhet under samma period²¹.

20 Olson, Falkman & Pauli 1995, s 18-19.

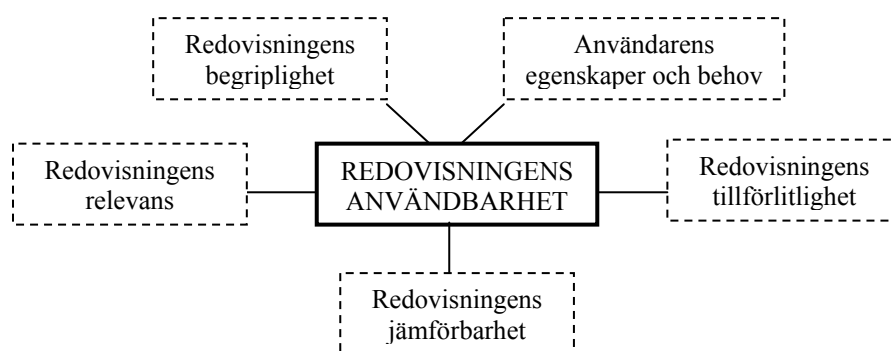
21 FARs samlingsvolym 2003, s 1214 ff.

Noteras bör att då det ej finns några allmänt accepterade redovisningsprinciper är de ovan nämnda ett subjektivt urval av de principer som primärt påverkar de värden som redovisas i balans- och resultaträkningen²².

2.2 Redovisningens kvalitativa egenskaper

Ett gemensamt mål och grundläggande krav från intressenterna (efter intressentmodellen, se sidan 15, figur 2) vad gäller utformning av företagets redovisning är den skall vara användbar som beslutsunderlag enligt den föreställningsram som tagits fram av FASB. Med utgångspunkt från det informationsbehov som användarna har och det mål som redovisningen skall uppfylla, så finns det ett antal kvalitativa egenskaper eller kvalitetskrav ställas på redovisningen. Enligt FASB skall nedanstående krav vara uppfyllda för att informationen ska vara användbar. Användbarhetsbegreppet är även kopplat till användarnas egenskaper och behov till vilka krav som anses skall ställas till på användarna. Enligt FASB är begreppen relevans och tillförlitlighet en primär egenskap för redovisningens användbarhet²³. Denna syn delas även av Pauli. Dock anser Smith att egenskapen begriplighet ska anse som primär tillsammans med relevans. I detta avseende råder det en viss menigskiljaktighet mellan de båda författarna. Det finns dock en samsyn mellan båda författarna, och det är att de betraktar redovisningens jämförbarhet samt användarens egenskaper och behov som sekundära egenskaper²⁴. I praktiken är det dock ofta nödvändigt att göra en avvägning mellan olika kvalitativa egenskaper. För att uppfylla syftet med redovisningen måste målet vanligtvis vara att uppnå en lämplig balans mellan de olika egenskaperna. Vilka egenskaper som är viktigast i olika situationer är en fråga om professionell bedömning²⁵. Följande avsnitt om de olika egenskaperna baserar sig från FASBs rekommendation.

Figur 1. Modell över redovisningens användbarhet

Källa: Omarbetad version efter FASBs modell över redovisningens kvalitativa egenskaper²⁶

2.2.1 Relevans

En av de betydelsefulla egenskaperna är att redovisningen skall vara **relevant** d v s att den lämnade informationen skall kunna användas för beslut och prognosframställning. Syftet med redovisningsinformation är att vägleda beslutsfattaren så att osäkerheten kring ett besluts

²² Olson, Falkman & Pauli 1995, s 21.

²³ FASB, 1980. *Statement of financial accounting concepts No. 2, (SFAC 2): Qualitative characteristics of accounting*, s 21.

²⁴ Smith 2000, s. 24ff. Pauli 1999, s 79ff.

²⁵ FASB 1980, s 46.

²⁶ FASB 1980, s 20.

konsekvenser minskar. Sådan information som förbättrar beslutsfattarens möjligheter att göra prognoser om framtiden anses således vara relevant. För att informationen ska vara relevant finns det två aspekter nämligen, prognosvärde och återföringsvärde. Prognosvärdet är väsentligt för att kunna göra bedömningar av konsekvenser av tidigare handlingar.

Återföringsvärdet är viktigt för att lära av tidigare handlingar. Båda egenskaperna samverkar och har med redovisningens användbarhet för beslut att göra och kan exemplifieras enligt följande sätt. I den första aspekten, prognosvärde, används redovisningsdata som underlag för t ex de prognoser som investerare gör vilket i sin tur ligger till grund för deras löp- och säljbeslut. I det senare fallet används redovisningsdata för en kontroll av realiteten i tidigare prognoser och därmed efterföljande beslut. För att redovisningsinformationen skall vara relevant måste den enligt FASB också vara tidsenlig. *”If information is not available when it is needed or becomes available only so long after the reported events that it has no value for future action, it lacks relevance and is of little or no use”²⁷*.

2.2.2 Begriplighet och användarens egenskaper och behov

Minimikravet på relevans brukar vara att informationen skall vara så **begriplig** att mottagaren förstår innebörden i den lämnade informationen. Detta begrepp kommer att diskuteras med användarens egenskaper och behov eftersom dessa är förankrade i varandra. Begriplighet är högt uppsatt krav som FASB ställer på redovisningsinformation och definierar begreppet enligt följande: *”The quality of information that enables users to perceive its significance”²⁸*.

Information som inte är begriplig för en person kan heller aldrig vara användbar för denne. Däremot kan den vara begriplig och därmed användbar för någon annan. Huruvida redovisning utgör begriplig information är alltså beroende av informationens kvalitet i sig och av användarens kunskaper och möjligheter att ta sig till information. Begriplighetskriteriet utgör därför både en informationsspecifik och användarspecifik egenskap. FASB redogör inte noga på vilket sätt redovisningsinformation i sig blir begriplig men menar att den ska riktas till användare som har tillräckliga kunskaper för att förstå den information som presenteras och skall därför utformas deras kunskapsnivå och informationsbehov. Dessutom skall informationen även vara aktuell så att den data som lämnas inte ges ut med allt för långa tidsintervaller. Informationen måste alltså finnas hos användaren innan den tappar sin förmåga att påverka beslut.

2.2.3 Tillförlitlighet

Egenskapen **tillförlitlighet** handlar om redovisningens förmåga att avbilda en ekonomisk verklighet i företaget. FASB definierar tillförlitlig redovisningsinformation enligt följande: *”The quality of information that assures that information is reasonably free from error and bias and faithfully represents what it purports to represent”²⁹*.

Ovanstående aspekter kan fångas upp av de tre underregenskaperna till tillförlitlighet nämligen validitet, verifierbarhet och neutralitet. Egenskapen *validitet* behandlar upplysningarna som lämnats om de avbildar det de avsetts att avbilda. Om det som avses att mäta kan tillskrivas något slags idealvärde eller sant värde är validiteten en beskrivning av skillnaden mellan detta värde och redovisat värde. För att upprätthålla *verifierbarheten* i redovisningen betyder det att t ex en transaktion skall kunna stödjas mot vad som verkligen har hänt, att ett inköp av en

²⁷ FASB 1980, s 27.

²⁸ FASB 1980, s 11.

²⁹ FASB 1980, s 10.

maskin är verifierbar på grund av att det kan stödjas mot inköpsfakturan samt fraktkostnaden. Om en eventuell affärshändelse som skiljer sig åt skall det redovisas på vilket sätt händelsen påverkar företaget. Dessutom skall innehålla väsentliga händelser som inträffat under den redovisade perioden och vars utelämnande kan medföra att informationen blir falsk eller vilseledande. De mått som används i redovisningssammanhang är påverkade av subjektiva bedömningar i större eller mindre utsträckning. För att täcka in det mesta av olika subjektiva bedömningar har denna underregenskap getts en vidare innebörd. Graden av verifierbarhet sägs vara högre ju högre samstämmigheten i bedömningarna är mellan oberoende bedömare. *Neutralitet*, innebär att trots de svårigheter som finns med att bestämma vilka händelser som skall avbildas, skall strävan vara att avbilda händelsen så som man själv uppfattar den. Neutral information är information som inte har påverkats i en riktning som gynnar något specifikt intresse. Vad egenskapen riktar sig mot är varje form av uppblåsning av redovisningen av kosmetiska skäl, dvs varje anpassning är av redovisningen för att ge den bild man vill visa utåt snarare än den bild man egentligen tror på.

2.2.4 Jämförbarhet

Den fjärde och sista huvudegenskapen, **jämförbarhet**, hänger samman med två första egenskaperna. Lika händelser och tillstånd skall redovisas på samma sätt för att öka användningen av redovisningen. På så sätt går det att jämföra t ex ett företags årsredovisning med ett annats. Redovisningen skall även vara jämförbar över tid vilket gör att prognoser kan skapas och följas upp. På detta sätt ökar användbarheten väsentligt så att jämförelser kana göras. Ju bättre förutsättningarna för jämförelser är desto mer användbar anses redovisningsinformation vara: *"Information about an enterprise gains greatly in usefulness if it can be compared with similiar information about other enterprises and with similar information about other enterprises and woth similar information about the same enterprise for some other perdioid or some other point of time"*³⁰.

En något mindre strikt definition av jämförbarhet är att investerare, kreditgivare och andra användare av redovisningen vet vilka spelregler som gäller. Trots att det är svårt att påvisa skillnader i prognosrelevans mellan olika redovisningsmått som tas fram enligt olika värderingsregler mellan redovisningsmått är det ändå av intresse att användarna vet att de företag de jämför tillämpar samma regler. Användarna vet då att prognosunderlaget kanske inte är det bästa men är ändå av jämförbar kvalitet för de företag de analyserar. På samma sätt har aspekten jämförbarhet över tiden en direkt betydelse för redovisningens prognosrelevans eftersom en extrapolering av redovisningsmått för ett antal historiska perioder bygger på antagandet att måtten är beräknade enligt samma regler.

2.2.5 Avvägning mellan skilda kvalitativa egenskaper

Om publiceringen av information dröjer, kan informationen förlora relevans. Nyttan av tidig rapportering kan behöva avvägas mot nyttan av tillförlitlig information. För att kunna tillhandahålla information tidigt är det ofta nödvändigt att lämna rapporter innan alla konsekvenser av en transaktion eller annan händelse är kända, vilket försämrar tillförlitligheten. Om informationen lämnas först då alla konsekvenser är kända, kommer informationen att vara mycket tillförlitlig, men mindre användbar för de användare som varit tvungna att fatta beslut under mellantiden. Relevans måste relativt vägas mot tillförlitlighet med målsättningen att på bästa sätt tillgodose användarnas informationsbehov.

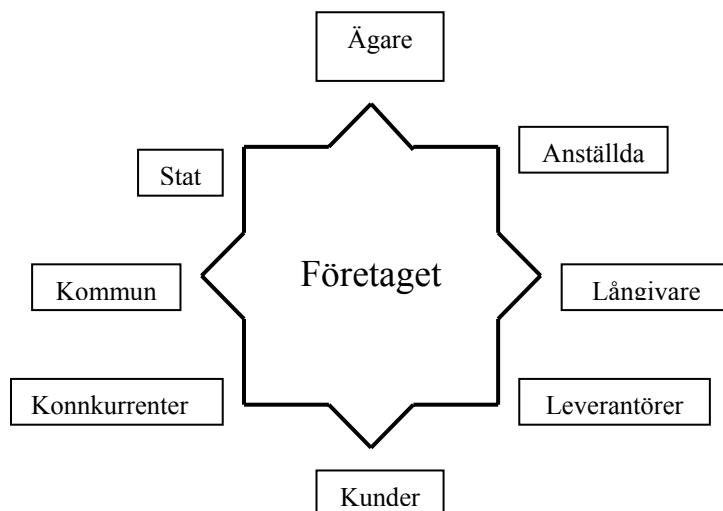
30 FASB 1980, s 40.

2.3 Redovisningens intressenter

Redovisning har traditionellt varit beroende av den typ av samhällssystem som existerat samt vilka samhälleliga institutioner som byggts upp. Detta har resulterat i strukturella mönster som i sin tur har påverkat utformningen av redovisningen. Numera finns det en internationell harmonisering som innebär att man på viktiga punkter strävar efter en samsyn. Regleringens syfte i det är sammanhanget är att ge alla intressenter tillgång till likartad information. Detta bygger på att regleraren/normsättaren vet vilken information intressenterna behöver och hur de använder den³¹.

Det finns flera olika användare av finansiell information. IASB och FASB identifierar användare av redovisningsinformation som bland annat investerare, långgivare, myndigheter och leverantörer med flera. Enligt FASB riktas företagets redovisningsinformation till personer som har tillräckliga kunskaper för att förstå den information som presenteras. Slutsatsen är att redovisningsinformation främst är utformad för ”experter”, därigenom får man en redovisning som förutsätter vissa förkunskaper. Det är med bakgrund av detta som framtagandet av den första regleringen av betalningsmässig redovisning uppstod i USA. Ett land där den traditionella redovisningen är än mer fokuserad på professionella användare och dess informationsbehov än vad Europa är³².

Figur 2: Intressentmodellen

Källa: Egen version efter Dag Smith³³

2.3.1 Investerares och långgivares behov av externredovisningsinformation

Den externa redovisningens syfte är att kommunicera information om företagets ekonomi till olika användare, främst till de utanför företaget³⁴. Bland användarna framträder det två grupper som är särskilt viktiga som externa intressenter av redovisningsinformation, nämligen investerare och långgivare³⁵. Som investerare eller fondförvaltare (i egenskap av ombud för investerare) skall externredovisningsinformation ge underlag för investerares beslut om att

31 Olsson, Falkman & Pauli 1995, s 16 ff.

32 Pauli 1999, s 93.

33 Smith 2000, s 24ff.

34 Smith 2000, s 17.

35 Olson, Falkman & Pauli 1995, s. 24 ff.

köpa, behålla eller sälja aktierna samt för bedömning av företagets utdelning. Med den externa redovisningen kan investerarna utveckla prognoser om framtida resultatutveckling. Dock avser redovisningen en förfluten tid och frågan är då vilken användning investerare har av uppgifter från en periodiserad redovisning för att bedöma den framtida utvecklingen i företaget. En annan väsentlig användarkategori är långgivare, d v s banker och andra kreditinstitut enligt Smith. Långgivare har ett stort intresse i att bedöma ett företags framtida betalningsförmåga, d v s att låntagaren kan betala sina räntor och amorteringar och det i tid. Därför är långgivarna angelägna om att bli informerade sig trovärdig finansiell information så att de kan göra en riskbedömning över företaget. Långgivarna är speciellt intresserade av olika nyckeltal och en framtida lönsamhetsutveckling vilket dock baseras på historiska siffror i den periodiserade redovisningen³⁶.

2.4 Förståelse och tolkning av information

Kommunikation kan ske på två olika sätt, dels personligen men även genom masskommunikation. Externredovisningen sker via masskommunikation och är enkelriktad, sändaren och mottagaren är inte nära varandra vilket förhindrar en dialog att uppstå. Masskommunikation är svår att anpassa så att den passar in på samtliga sina målgrupper eller mot en specifik individ. Kommunikationen är inte avsedd för en specifik person utan är inriktad på en grupp, till exempel aktieägare och långgivare etc. När årsredovisningen skapas måste sändaren beakta vilka kunskaper mottagaren har för informationen skall vara till nytta. Nackdelen med masskommunikation är att det svårt att få reda om mottagaren har tagit emot och förstått meddelandet³⁷.

Det finns stora skillnader mellan olika människor sätt att behandla information. Det kan enligt Macintosh³⁸ delas in i ”high-analytics” och ”low-analytics”. De människor som passar in i den förstnämnda gruppen är personer som har en uppövd förmåga att förstå hur olika problem kan formas samt relationen mellan de olika delarna. Människor i den andra indelningen är personer som har en begränsad förmåga att förstå relationen mellan de olika delarna. Om man ska översätta ovanstående beskrivning efter förhållanden i vår uppsats så är både investerare och långgivare high-analytics och lekmän low-analytics. Ekonomisk information består av ett komplext system av olika delar, t ex resultat- och balansräkning och finansieringsanalys. Detta innebär att high-analytics (experter) sannolikt har väsentligt bättre förutsättningar att förstå och använda denna information än ”low-analytics” (lekmän).

Redovisningens utveckling går mot en alltmer analysorienterad inriktning vilket innebär att informationen utformas efter experternas önskemål där en större mängd information redovisas. Ett exempel på denna utveckling är de ökade krav som lagar och rekommendationer ställer på att företag skall redovisa ytterligare information. En anledning till denna utveckling är att experterna har lättare att påverka de som utformar redovisningspraxis eftersom dessa båda grupper talar samma språk. Dock kan även experter påverkas negativt av ett ökat informationsflöde. Enligt Bohlin som hänvisar till ett flertal amerikanska studier om experters beslutsfattande påvisas det att besluts kvaliteten kan försämrans när ytterligare information tillförs³⁹.

36 Smith 2000, s. 17ff.

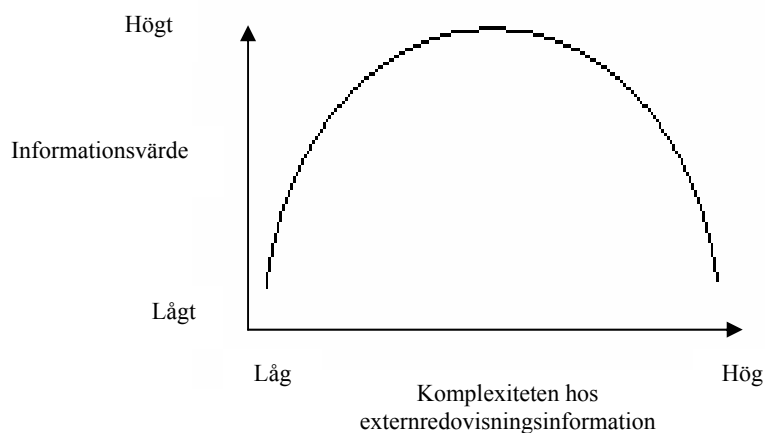
37 Bohlin 1987, s 15 ff.

38 Bohlin 1987 s 31. Se hänvisning Macintosh, Norman 1985. *The Social software of Accounting and Information System.*

39 Bohlin 1987, s 32-33.

Det finns även studier som visar att ytterligare information efter en viss tidpunkt inte innebär att experter fattar bättre beslut. Effekten var bara att de blev säkrare på att deras ursprungliga beslut var riktigt. En ökande komplexitet för den höga ekonomiska informationen kan innebära att användaren till slut når en högsta punkt och bortom denna minskar användarens begreppsbyggnad och förståelse. Eftersom människans kapacitet att organisera och behandla information är begränsad kan en ökning av informationsmängden således innebära en minskad förståelse och att sämre beslut fattas. En allt mer ökande komplexitet i informationen ger till en viss gräns ökad förståelse och ökad detaljinformation. När man passerar denna ”gräns” blir informationen för komplex. Detta leder till minskad förståelse i takt med att komplexiteten ökar⁴⁰. Som vi kan se i figur 3 minskar förståelsen exponentiellt efter det att man passerat den kritiska punkten.

Figur3: Samband mellan informationsvärde och komplexitet

Källa: omarbetad version efter Schroder, Driver & Streufert.⁴¹

2.4.1 Förståelse av redovisningsinformation

Den traditionella redovisningen är ett komplext system. Detta medför att det finns få som både har överblick och inblick i hur redovisningen fungerar. Det sägs att en relevant men obegriplig redovisning inte är mer användarvänlig än en irrelevant men begriplig redovisning⁴². I och med en hög komplexitet i redovisningen leder detta till att färre kan använda den. Lee och Tweedie samt Bohlin har gjort studier på hur användare och då särskilt aktieägare hanterar och analyserar redovisningsdata från t.ex. årsredovisningar. Det har visat sig att användare i allmänhet inte kan ta till sig komplex ekonomisk information och att de tror sig förstå mer av en årsredovisning än vad de verkligen gör. Det poängterade från båda studierna att det finns relativt stora kommunikationsgap mellan företag och användare i allmänhet och aktieägare i synnerhet. Detta gap anses främst orsakas av redovisningsmodellens komplexitet och av den terminologi som används i den ekonomiska rapporteringen⁴³. Den traditionella redovisningen verkar vara gjord för redan invigda professionella användare och frågan är då vilken relevans årsredovisningen verkligen har? Delvis i ljuset av detta gick en del forskare vidare med vad man kallar ”cash flow accounting” för att ytterligare ge alternativ till traditionell bokföringsmässig redovisning⁴⁴.

40 Schroder, Driver & Streufert 1967, s. 61.

41 Schroder, Driver & Streufert 1967, s. 57 ff.

42 Olson, Falkman & Pauli 1995, s. 24 ff.

43 Lee 1990, passim. Bohlin 1987, passim.

44 Lee 1984, s. 49.

2.5 Allmänt gällande betalningsmässig redovisning

2.5.1 Kassaflödesanalysens reglering

Samtliga företag i Sverige är inte skyldiga att upprätta en kassaflödesanalys. Det som främst är avgörande för om företaget är skyldigt att upprätta en enligt lagen lagstadgad kassaflödesanalys är storleken på företaget. Vilka lagar och rekommendationer som styr företagets kassaflödesanalyser är enligt följande. Enligt årsredovisningslagen (1995:1554) skall vissa aktiebolag samt en del bolag som är dotterbolag till ett aktiebolag bifoga en kassaflödesanalys. Exakt vilka företag som måste bifoga en kassaflödesanalys framgår i årsredovisningslagen, 2 kap. 1§. Denna paragraf hänvisar vidare till andra lagar, nämligen 10 kap. 12§ aktiebolagslagen samt 4 kap. 3§, lagen om årsredovisning med mera. I dessa paragrafer framgår det att företag skall bifoga en kassaflödesanalys om företaget:

- tillgångar (nettovärde) har ett värde som är mer än 1 000 basbelopp och att värdet varit sådant för de senaste två räkenskapsåren
- genomsnittligt antal anställda överstiger 200 de senaste två räkenskapsåren.
- aktier eller liknande är registrerade på en börs eller en ”auktoriserad marknadsplats”.

2.5.2 Begreppsapparat

Finansieringsanalyser, betalningsflödesrapporter eller kassaflödesanalyser är tre benämningar på en rapport som huvudsakligen visar hur verksamhetens investeringar är finansierade⁴⁵. Redovisningsrådet har dock valt att definiera kassaflödesanalys och finansieringsanalys som synonyma begrepp⁴⁶. Det som i huvudsak skiljer en finansieringsanalys (som är det begrepp som används i årsredovisningslagen) från en betalningsflödesrapport eller kassaflödesanalys är främst den metod som används för att upprätta den och hur den aktuella rapporten eller analysen struktureras innehållsmässigt⁴⁷. Kassaflöde utgörs av ett företags in- och utbetalningar eller förändring av likvida medel.⁴⁸ Det framkommer i årsredovisningslagen vad finansieringsanalysen skall innehålla. Enligt paragrafen skall den innehålla ”bolagets finansiering och kapitalinvesteringar under räkenskapsåret”⁴⁹.

2.5.3 Medelsbegrepp

En kassaflödesanalys visar ett företags likviditetsförändring och detta beskrivs med medelsbegrepp och definieras utifrån balansräkningens innehåll. Den totala förändringen av valt medel, d v s skillnaden mellan de medel som har strömmat in i ett företag och de som har strömmat ut, kan därmed studeras i en kassaflödesanalys. Serfling⁵⁰ nämner sex medelsbegrepp som i kassaflödesanalysens historia har använts för att beskriva likviditetsförändring och dessa är:

- penningmedel, d v s kontanter och postcheckar m.m.
- likvida medel, d v s kortfristiga penningfodringar i form av växlar och checkar.
- likvida medel minus kortfristiga skulder.

45 Falkman 2001, s 7.

46 Adolphson 1999, s 16.

47 Falkman 2001, s 7.

48 Falkman 2000, s. 19.

49 6 kap. 3§ Årsredovisningslagen (1995:1554).

50 Falkman, Pauli 1995, s 43-45. Se hänvisning Serfling, K 1980. *Die kapitalflussrechnung*. Berlin. Neue Wirtschaftsbriefe.

- likvida medel plus kortfristiga fordringar minus kortfristiga skulder
- omsättningstillgångar.
- rörelsekapital, d v s omsättningstillgångar minus rörelsekapital.

Av dessa begrepp är det rörelsekapital och likvida medel som fått genomslagskraft både bland akademiker och i praxis.

Rörelsekapital definieras som differensen mellan omsättningstillgångar (inklusive lager) och kortfristiga skulder. Begreppet har länge använts i ekonomiska sammanhang, troligtvis på grund av dess pedagogiska förtjänster vad gäller att förklara en organisations finansiella strömmar. Rörelsekapitalbegreppet är ett mått på skillnaden mellan kortsiktigt inflöde och kortsiktigt utflöde. Begreppet ger således en indikation på organisationens kortsiktiga betalningsförmåga eller likviditet⁵¹.

Det är trots allt användandet av likvida medel som medelsbegrepp som de senaste 15 åren fått allt större stöd internationellt. Sedan 1987 krävs det att amerikanska företag använder likvida medel som medelsbegrepp och detta gäller numera även för svenska företag. FASB menar att likvida medel, till skillnad från rörelsekapital, är lättbegripligt och rekommenderar därför att detta används⁵². Lee hävdar att medelsbegreppet likvida medel ger en direkt koppling till företagets likviditet eftersom det beskriver företagets betalningsförmåga på kort sikt Utan att ta hänsyn till poster som kan vara svårvärderade, såsom lager. Vidare hävdar Lee att informationen om likvida medel visar ett företags möjlighet att på kort sikt överleva, tydligare än vad resultatinformation gör⁵³.

2.5.4 Metod- och rapportval vid upprättande av kassaflödesanalys

Vid upprättande av en kassaflödesanalys måste företaget först och främst ta ställning till vilken metod som skall tillämpas. Företag som följer Redovisningsrådets rekommendation har två alternativ, indirekt eller direkt metod⁵⁴. En kassaflödesanalys som upprättas enligt direkt metod utgår från företagets faktiska in- och utbetalningar som är relaterade till resultaträkningen, exempelvis försäljning av varor. Om analysen däremot baseras på en indirekt metod utgår företaget från nettoresultatet i resultaträkningen och justerar för icke kassapåverkande poster. En justering kan vara exempelvis avskrivning som är en kostnad i resultaträkningen, men som ej motsvaras av faktisk utbetalning⁵⁵. Skillnaden mellan den direkta och indirekta metoden framgår i den så kallade driftsektorn, som visar företagets huvudsakliga verksamhet. Investerings- och finansieringssektorn har en likadan uppställning angående kassaflödesanalysen oberoende av metodval. Angående driftssektorn visar den direkta metoden kassaflödet i huvudgrupper såsom betalningar till och från leverantörer och kunder.

Efter metodval skall företaget avgöra val av rapporteringssätt. Vid både den indirekta och direkta metoden kan antingen traditionell eller sektorsindelad rapportform användas. Fram till 1970-talet fanns en enighet över vilket rapporteringssätt som var lämpligast vid upprättandet av en kassaflödesanalys och detta rapporteringssätt har benämnts som traditionell indelning. En kassaflödesanalys med traditionell uppställning är indelad i två avsnitt som visar företagets

51 Falkman 2001, s 23.

52 Falkman 2001, s 22.

53 Lee 1986, s 175-176.

54 FARs samlingsvolym 2003. Rekommendation RR 7 Redovisning av kassaflöden s 725.

55 Adolphson, 1999, s 22.

tillförda och använda medel, den s k finansieringsanalysen. Skillnaden mellan tillförda och använda medel ger förändring av likvida medel eller rörelsekapitalet. Idag använder företagen en sektorsindelad kassaflödesanalys. Denna kassaflödesanalys är indelad i olika sektorer och visar på så sätt företagets olika aktiviteter. De vanligast förekommande aktiviteterna är drift, investering och finansiering och inom dessa sektorer visas både in och utflöden⁵⁶. Genom att gruppera analysen på detta vis kan företaget lättare härleda årets betalningsflöden till de olika verksamhetsdelarna. En kassaflödesanalys som är sektorsindelad visar vad verksamheten givit i reda pengar, hur stora investeringar som skett i företaget samt hur företaget har finansierats under perioden. Förändringen i dessa tre sektorer ger företagets totala förändring av likvida medel⁵⁷.

2.6 Kassaflödesredovisningens målsättningar

Normerande organisationer som IASB och FASB har valt att bortse kassaflödets betydelse för att förutspå framtida betalningsströmmar och menar att den främst skall fungera som komplement till övriga handlingar⁵⁸. Hendriksen/van Breda⁵⁹ anser att en kassaflödesrapport bör lämna information för att tillfredställa syften såsom:

- Förutspå framtida kassaflöde genererat i verksamheten
- Möjliggöra en bedömning av sannolikheten för en konkurs i ett företag samt uppskatta variansen i framtida avkastning
- Visa om distributionen av kassaflödet på lång sikt matchas av kapaciteten att generera medel.

Det finns enligt Kwok tre mål med en kassaflödesanalys:

1. Att vara ett tillägg/hjälpmiddel till de statistiska bedömningarna för att uppskatta olika nyckeltal i form av kortsiktig likviditet.
2. Att med analysens hjälp kunna avgöra och bedöma olika implikationer som t ex, varifrån de likvida strömmarna kommer ifrån och vart de tar vägen, hur stora de är samt deras förmåga att säga något om de framtida kassaflödena.
3. Att skönja olika kassaflödesmönster genom tiden⁶⁰.

2.7 Motiv för betalningsmässig redovisning

Primärt för en verksamhets långsiktiga överlevnad är att dess inbetalningar överstiger dess utbetalningar. Det är av viktigt för alla typer av verksamheter att kunna kontrollera likviditetsutvecklingen. En organisations förmåga att betala sina förfallna skulder måste på ett klart och lättförståeligt sätt framgå av redovisningen eftersom den avgör organisationens kortsiktiga överlevnad. Betalningsmässig redovisningsinformation underlättar en analys av de likvida flödena, något som stödjer vikten av en kassaflödesanalys/finansieringsanalys som beskriver förändringen av de likvida flödena. Det redovisade kassaflödet är sällan överensstämmande med det redovisade nettoresultatet, det vill säga det bokföringsmässiga

⁵⁶ Falkman, Pauli 1995, s 52-54.

⁵⁷ Adolphson 1999, s 90.

⁵⁸ Adolphson 1999, s 25.

⁵⁹ Adolphson, 1999 s. 26. Se hänvisning Hendriksen/Van Breda, 1992. *Accounting theory*. 5 uppl.

⁶⁰ Kwok, Helen 2002. *The effect of cash flow statement format on lenders' decisions*. The International Journal of Accounting.

flödet uttryckt i termer av intäkter och kostnader. Dessa kan snarare starkt skilja sig från varandra vilket stärker argumentet att kontrollera det likvida flödet⁶¹.

En positiv resultatutveckling behöver inte betyda en positiv kassamässig utveckling. Ett företags betalningsflöde är således en informationstyp som inte direkt naturligt återfinns i den traditionella redovisningsinformationen i form av en resultat- och en balansräkning. Det har trots allt inte varit självklart att information uttryckt i termer av in- och utbetalningar redovisas. Intresset för en likviditetsmässig redovisning har emellertid ökat på senare tid. Betalningsmässig information har exempelvis visat sig innehålla kompletterande information till den bokföringsmässiga bland annat när det gäller den kortsiktiga betalningsförmågan. Information om kassaflöden har också under särskilda förhållanden visat sig utgöra ett bättre tecken på ekonomiska svårigheter.

Baserat på detta resonemang är det huvudsakliga motivet för en kassamässig redovisningsinformation, uttryckt i en kassaflödesanalys, att den visar en annan bild av den ekonomiska verkligheten än en bokföringsmässig redovisning. Det finns baserat på detta resonemang tydliga fördelar med denna typ av redovisningsinformation som inte framkommer av en traditionell externredovisning baserad på bokföringsmässiga grunder. Kassaflödesanalysen ger till skillnad från resultat- och balansräkning en helhetsbild av verksamheten där både intern och extern finansiering redovisas. På detta sätt skiljer sig en bokföringsmässig redovisning från en kassamässig redovisning. Detta är av betydelse för att jämföra verksamhetens interna och externa finansiering, det vill säga i vilken utsträckning som medel genereras internt respektive i vilken utsträckning som medel upplånas för att täcka underskott i den löpande verksamheten. Denna form av redovisning har också fördelen att den är lättförståelig⁶².

Bernard och Stober anser att kassaflödesinformation i hög grad är användbar för att kunna genomskåda de bakomliggande beloppen i ett företags redovisning och i syfte att få en så oförfalskad bild av företaget. Vidare påpekar författarna att endast studera resultaträkningen kan leda till att användarna missar väsentlig finansiell information som skulle kunna erhållas från en kassaflödesanalys. Det räcker inte heller att studera ett företags balansräkning för att veta om tillräckligt med likvida medlen kommer att strömma in under en viss period för att täcka periodens utbetalningar⁶³. Ovanstående tankegångar stöds även av Adolphson och som menar att en analys av kassaflödet, som enskilt dokument eller som komplement till övriga bokslutsdokument, ger mer information om företags värde och dess förmåga till utdelning⁶⁴.

2.7.1 Konkurrens kontra komplement

Det har funnits en debatt som sedan 1970-talet har betraktat betalningsmässig redovisning som från början konkurrerande för att sedan under 1980-talet mera betraktas som kompletterande för att på senare år återigen betraktas som i huvudsak kompletterande. I ljuset av denna tvetydighet har vi nedan valt att diskutera eventuella argument för och emot en konkurrens kontra komplementär situation.

Bokföringsmässig redovisning antas vara helt uteslutande från betalningsmässig redovisning, därför att dem per definition är kompletterande till varandra. Den olikhet som uppvisats i

61 Adolphson 1999, s 10 ff.

62 Falkman 2001, s 8-9.

63 Bernad, Victor. Stober, Thomas, 1989. *The nature and Amount of Information in Cash Flows and Accruals*. Accounting Review.

64 Adolphson 1999, s 25 ff.

jämförelser mellan t.ex. nettoresultat och kassaflöden från den löpande verksamheten (drift) anses vara ett argument för att resultat – och balansräkning skall upprättas men med en finansieringsanalys som komplement⁶⁵. Till den här bilden bör tilläggas att enligt Olson, Falkman och Pauli har man sett finansieringsanalysen som ett komplement till den traditionella resultat- och balansräkningen. Man anser dock inte att man kan se den moderna formen av finansieringsanalys som enbart ett komplement till balans- och resultaträkning då den sedan slutet av 1980-talet fått spela en lika central roll i den internationella debatten som övriga delar i årsredovisningen. Man menar vidare att det finns kopplingar om än inte lika starka från finansieringsanalysen till balansräkningen i form av förändring av likvida medel såväl som resultaträkningens nettoresultat som också den återfinns i balansräkningen⁶⁶.

I en annan undersökning av Kinnunen och Koskela, handlar om de kassaflöden från den löpande verksamheten, investerings- och finansieringssektorn som redovisas i kassaflödesrapporten (verkligen) stämmer överens med det uppskattade kassaflöde baserat på information från balans- och resultaträkning. Det här viktiga frågan i ljuset av tidigare empiriska studier angående användandet av kassaflödesinformation och att dess informationsinhämtning tydligt härstammar från balans- och resultaträkningen. Studier utförda på amerikanska företag visar, vissa oförklarliga skillnader, det vill säga att rapporterat kassaflöde inte alltid överensstämmer med balans- och resultaträkningen. Kinnunen och Koskela påvisar ett liknande mönster. Resultaten indikerar att detta även gäller mellan de olika beståndsdelarna i kassaflödesrapporten. Skillnaden mellan rapporterat och uppskattat kassaflöde tycks vara mera en slumpmässig faktor snarare än mer systematiska faktorer. En analys av det operativa kassaflödet från verksamheten, visar igenomsnitt att skillnader hänförliga till rörelseresultat och rörelsekapital delvis uppväger varandra. Slutligen så kan en detaljerad analys av de olika finansiella rapporterna avslöja att allokeringen av nettoförändringen i aktuella skulder i den operativa och finansiella verksamheten spela en mycket viktig roll i att skapa, försköna skillnader mellan det rapporterade och uppskattade kassaflödet. På det hela taget så väcker resultaten vissa frågor och en önskan för en förfining av de olika standarderna och riktlinjerna för hur kassaflödesrapportering ska tillämpas praktiskt⁶⁷.

I en studie av Boyd undersöktes hur man kunde använda kassaflödesrapporten för att förbättra kreditanalyser och därmed ge ett bättre beslutsunderlag. Det som framkom var att den bästa information som beskrev ett företags operativa verksamhet i form av ekonomiska termer, var resultaträkningen och kassaflödesrapporten de mest framstående. Kassaflödet från den operativa verksamheten kan ge analytiker en bättre förmåga att förstå de bakomliggande faktorer av ett företags inkomster/redovisning och är generellt mindre utsatt för förvrängningar än nettovinsten från den periodiserade redovisningen. Dock konstaterades att man ska beakta den periodiserade redovisningen som en mer överlägsen metod för att uppskatta vinster men att kassaflödesanalys är bättre lämpad för att bedöma operativa kassaflöden och betalningsflöden generellt⁶⁸.

Det finns därför anledning att betrakta den betalningsmässiga redovisningsinformationen som delvis uteslutande och därför delvis kompletterande. Det kan sägas finnas både ett kompletterande inslag och ett konkurrerande. Överlappningen är inte fullständig utan innebär en kärna av identisk data och utöver det en del som beror på bokföringsmässiga justeringar

65 Falkman 2000, s 10.

66 Olson, Falkman & Pauli 1995, s 6.

67 Kinnunen, Juha, Koskela, Markku 1999. *Do cash flows reported by firms articulate with their income statements and balance sheets? Descriptive evidence from Finland.* The European Accounting Review.

68 Boyd. T 2000/2001. *Using the cash flow statement to improve credit analysis.* Commercial Lending Review.

alternativ betalningsmässiga justeringar (beroende på från vilket håll man ser på saken). Det kan därför finnas anledning att i fortsättningen att betrakta betalningsmässig information som en potentiell konkurrent till bokföringsmässig information.

2.8 Ökad användning av kassaflödesbaserad information

I undersökningar utförda av Epstein och Pava under en tjugofemårsperiod drar man slutsatsen att kassaflödesrapporten har ökat i betydelse och som en följd av tillämpningen av kassaflödesrapporter i företag har dessutom intresset för kassaflödesinformation ökat. Det har även visats att svårigheten att förstå kassaflödesinformation har minskats. En orsak bedöms vara kassaflödesrapportens tydlighet och avsaknad av komplicerade värderingsposter. Under tiden har man däremot kunna studera ett minskat intresse och användbarhet i resultat- och balansräkningen samt en ökad svårighetsgrad att tyda informationen från dess två nämnda informationskällor. Den aktuella trenden är att investerare lägger mer fokus på kassaflödesinformation och användningen av detta⁶⁹. Lindberg hävdar att värderingsmodeller för att bedöma företagsvärden och användandet av kassaflödesbaserade nyckeltal har också ökat i Sverige under de senaste åren. Den bakomliggande förklaringen är att ökningen har skett på bekostnad av användningen av vinstbaserade värderingsmodeller⁷⁰.

Det finns enligt Yap några anledningar för den ökande efterfrågan på kassaflödesinformation bl a:

- Kassaflödesinformation behövs för användare av officiell redovisningsinformation då det finns gränser för vad konventionell bokföringsmässig redovisning kan användas till.
- Kassaflödesinformation har visat sig användbart för finansiellt beslutsfattande.
- Kassaflödesinformation behövs p.g.a. förändringar i omvärldsfaktorer. Bl.a. hög inflation, låg efterfrågan på varor och tjänster, höga räntor med mera.

Kassaflödesinformation blir allt viktigare i tider med dålig tillväxt. Investerare reagerar positivt på minskningar av icke kassamässigt rörelsekapital och den ökning av kassamässigt rörelsekapital som detta medför. Här ger alltså kassaflödesinformation kunskaper som inte traditionell bokföringsmässig redovisning kan ge. Yap menar vidare att utvecklingen av kassaflödesrapporter har varit understödd av en tilltagande insikt om den brist på tillförsel av information för finansiellt beslutsfattande som bokföringsmässig redovisning kan ge⁷¹.

Trots att den internationella riktningen mot mer öppenhet av kassaflödesinformation är relativt nytt så har forskare de senaste tre decennierna studerat hur kassaflödesinformation kan användas som ett verktyg för att utvärdera ekonomisk utveckling/prestation. Ett förekommande argument för kassaflödesanalysens ökande användning är att den ger en bättre bild av ett företags förmåga att finansiera dess tillgångar och övriga resurskrav än t.ex. historiskt nettoresultat eller rörelsekapital. Kassaflödesinformation kan dock i vissa analytiska sammanhang uppfattas som lika eller ibland mera meningsfullt än periodiserade siffror utträttade enligt lokala GAAP (Generally Accepted Accounting Principles) och är därmed ett verktyg som professionella investerare och ekonomer drar mycket stor nytta av i att utvärdera ekonomisk prestation⁷². I en studie av Bowen m.fl. framkommer det att

69 Epstein, Pava 1993, s 2, 81.

70 Pauli 1999, s 37. Se hänvisning Lindberg, J 1997. *Att arbeta med kassaflödesmodeller för företagsvärdering*. Balans.

71 Yap, Christine 1997. *Users' perception of the needs for cash flow statements-Australian evidence*. The European Accounting Review

72 McEnroe, John E 1996. *An Examination of Attitudes Involving Cash Flow Accounting: Implications for the Content of Cash Flow Statements*. The International Journal of Accounting.

redovisningsinformation som beskrivs i termer av likvida medel i kombination med resultatinformation höjer informationsvärdet för investerarna på marknaden vilket medför till ett mer frekvent användande av kassaflödesinformation till skillnad från information som beskrivs i termer av rörelsekapital⁷³.

2.9 Övergripande studier gällande kassaflödesbaserad informations användbarhet

Med information från kassaflöden kan man beräkna företags framtida utdelningar samt dess möjlighet att betala sina räntor. Informationen kan även ge kunskap om ett företag är nära att avvecklas och då kan analysen användas för att berörda parter skall kunna beräkna hur mycket de kan få ut ur företaget kassaflödesinformationen kan även hjälpa investerare och långgivare att bedöma vilken risk de tar vid investering i företaget⁷⁴. Finansiella rapporter tillhandahåller information för nuvarande och potentiella investerare, långgivare och andra för att bedöma bland annat ett företags utdelningsförmåga, avkastning på det investerade kapitalet, återbetalningsförmåga för lån och likviditetsbestämmande för säkerheter. Kassaflödesrapporten har i sig direkt relevans för specifika beslut inom långgivarområdet därför att en tydlig framställd kassaflödesrapport visar den så viktiga posten netto kassaflöde från verksamheten vilket är betydelsefull för att bland annat kunna avgöra en lånsökandes återbetalningsförmåga⁷⁵.

Lee anser att redovisning är användbar om den ger intressenten information som kan påverka dennes beslut. Författaren anser vidare att information baserad på kassaflöde ger intressenter mer information om företagets överlevnadsförmåga än vad bokföringsmässig information skulle ge. Ytterligare ett argument för kassaflödesanalysen som prognosinstrument är att intressenter då kan bilda sig en uppfattning om företagets förmåga att betala framtida utdelningar. Lee förespråkar att redovisningens bas bl a utgör enhetsprincipen och informationsmaterialet (t ex en årsredovisning), som dels ska återspegla användarnas behov och dels uppfylla deras krav på nytta. Enheten d v s företaget skall överensstämja med det informationsmaterial med hjälp av mätprinciper (värderingsprinciper) och klassificering utifrån en enhetlig sammanställning. Användarna skall i sin tur nyttja informationsmaterialet för beslutfattande, både internt och externt. Lee diskuterar vidare nödvändigheten av att den information som kassaflödesanalysen bygger på är så relevant och objektiv som möjligt, för att säkerställa prognosens tillförlitlighet. Analysen bör grundas på fakta och inte kvalificerade gissningar om framtiden. Trots svårigheter med detta anser författaren dock att en analys baserad på historiskt kassaflöde är mer objektiv i jämförelse med en analys baserad på en traditionell vinstanalys. Detta innebär att det måste finnas vissa fastlagda värderingsprinciper och att årsredovisningen presenterar på ett likartat sätt så att jämförelser underlättas⁷⁶.

Straubus menar att kassaflödesanalys inte är passande för att mäta periodiserade inkomster och välstånd eftersom grundunderlaget utgörs av bokföringsmässig information vilket är ytterst manipulerbar. Därför hävdar Straubus att den största fördelen att använda kassaflödesanalyser till är att bedöma ett företags likviditet⁷⁷.

73 Bowen, R.D. Burgenstahler, L. Daley 1986. *Evidence on the relationship between earnings and various measures of cash flow*. The Accounting Review.

74 Adolphson 1999, s. 15, 26.

75 Kwok, Helen 2002. *The effect of cash flow statement format on lenders' decisions*. The International Journal of Accounting.

76 Lee 1984, s 8-12.

77 Straubus, G J 1989. *Cash flow accounting and liquidity: Cash flow potential and wealth*. Accounting and business research.

Donleavy hävdar att kassaflödesinformaton hjälper att kartlägga ett företags framtida inriktning med betoning på vinster i relation till likviditet. Genom att även tolka de finansiella instrument som företaget har valt går det att förutspå hur den framtida inkomstutvecklingen kommer att ske. Donleavy har rekommenderat långgivare att använda kassaflödesinformation som grund för att avgöra betalningsströmmar. Dessutom fastslår Donleavy även att kassaflödet är en viktig komponent i att förutspå konkurser men dock inte viktigare än rörelsekapital⁷⁸.

Vad gäller jämförelser av användbarheten mellan kassaflöde och rörelse kapital samt att förutspå konkurser så finns detta i en studie av Largay och Stickney där ett företags konkurs i detaljhandeln analyserades, W.T Grant. I studien framkom det att kassaflöde från driften var en bättre konkursindikator än rörelsekapital och nettoresultat⁷⁹. I en annan studie av Bhargava, Dubelaar samt Scott, handlar om vilka modeller eller prognosmetoder som är bättre lämpade att förutspå konkurser och hur dessa kan försörja med information för företagsledningar i att identifiera problem av ett företags finansiella status. Studien baserar sig på 146 konkursutsatta företag inom tillverknings och återförsäljarbranschen mellan åren 1972-1991. I studiens resultat framkom det att kassaflödesinformation inte är så betydelsefull i att förutspå konkurser som det förutses att vara. Artikelförfattarna anser att det finns två problem med kassaflöde som generellt minskar förmågan i att förutspå konkurser. Det ena är kassaflödena har visats vara mer störande, d v s högre variation över tid jämfört med periodiserade inkomster. Kassaflödet begränsas till att det svårt rent statistiskt avgöra när ett kassaflöde är dåligt och avvikande. Det andra är att kassaflöde kan ge misstolkande signaler i särskilda fall. Detta kan förekomma när ett företags likvida tillgångars värde är lika med eller lägre än det bokförda värdet men ändå kan tillföra ett positivt kassaflöde trots mot det faktum att företaget befinner sig i finansiella svårigheter. Speciellt gäller detta för företag med stora maskiner/inventarier som utgör en signifikant del av de totala tillgångarna. Maskiner eller inventarier kan snabbt avyttras för att få likviditet i syfte att till exempel frigöra kassaflöde för att t ex kunna främja långgivares behov av inbetalningar från företaget⁸⁰.

2.9.1 An empirical analysis of analysts' cash flow forecasts

Studien handlar om den senaste ökande utvecklingen av analytikers användande av kassaflödes som prognosinstrument. I studien framkommer det att analytiker använder prognostiserat kassaflöde för företag som signifikant kännetecknas av tydliga redovisningsdrifts samt finanskaraktäristiska där kassaflöde är mer användbar i att tolka vinster och bedöma ett företags vitalitet. I synnerhet kan man notera att analytiker tenderar att använda prognostiserat kassaflöde för företag som har 1. stora tillgångar 2. mera heterogen redovisningsprinciper enligt branschpraxis 3. hög volatilitet i inkomster/vinster 4. hög kapitalintensivitet 5. dålig finansiell ställning. Dessa resultat är förenliga med vad finansanalytikerna menar att kassaflödesinformation är; kompletterande information till den periodiserade redovisningen. En annan aspekt i studien som noterades var bedömningen av ett företags vinst/avkastningsförmåga som kan ske med eller utan hjälp av en kassaflödesanalys. Det påvisades att nettoresultat på årsbasis hade en låg korrelation med 15 månaders avkastning där man hade gjort framtida bedömningar med hjälp av prognostiserade kassaflöden. Dessutom konstaterades det att aktieavkastningar vid tidpunkten för årliga

78 Donleavy, Gabriel D 1994. *Cash flow accounting. International uses and abuses.*s 62-70.

79 Largay, J. Stickney, C 1980. *Cash flows, ratio analyses and the W.T Grant bankruptcy.* Financial analysts journal.

80 Bhargava, B. Dubelaar, C. Scott, T 1998. *Predicting bankruptcy in the retail sector: a examination of the validity of key measures of performance.* Journal of Retailing and consumer services.

bokslutskommunikéer, så fanns det en positiv korrelation mellan prognostiserade kassaflöden men att det inte fanns någon korrelation med prognostiserade vinster⁸¹.

2.9.2 A process analysis of lenders' use of cash flow information

I en undersökning av Reither ville man undersöka hur 8 kreditanalytiker från två banker betraktade kassaflödesrapportens betydelse en kreditbedömningsprocess. Resultat från studien visade att det inte fanns något gemensamt mönster i hur man använde kassaflödesinformation från kassaflödesrapporter upprättade enligt SFAS 95 (Statement of Financial Accounting Standard no. 95). Av de åtta tillfrågade använde sju personer kassaflödesrapporten för få en mer överskådlig blick varav endast två av dessa använde kassaflödesrapporten i ett avgörande skede som beslutsunderlag. En av slutsatserna som Reither drar är att långgivare inte använder kassaflödesinformation, utifrån uppställningar enligt SFAS 95, tillsammans med övrig finansiell data. Långgivarna beräknade heller inte fram några nyckeltal som kunde baseras på kassaflödet och en av anledningarna till detta kunde enligt Reither vara att bankernas datorprogram inte kunde förse långgivarna med den här sortens av information. Därför hävdar Reither att kassaflödesrapporten ur ett bank/långgivarperspektiv anses vara en helt självständig finansiell rapport och har inte ett avgörande värde och därmed ska informationen betraktas som kompletterande⁸².

2.9.3 The effect of cash flow statement format on lenders' decisions.

I Kwoks studie ingick kreditgivare, finansanalytiker, akademiker och revisorer. Varje objekt fick ta ställning till två låneansökningar, tillsammans 40 låneansökningar, från olika internationella företag och vars årsredovisningar som följde utgjorde informationsunderlaget.

Den del i en årsredovisning som användes i högsta grad för att tillhandahålla allmän ekonomisk information var i första hand notsystemet. Därefter kom balansräkningen följt av olika marknads/segmentsrapporter. Kassaflödesrapporten kom först på fjärde hand och resultaträkningen hamnade på sjätte plats. Den främsta och i sig enskilda informationskällan för kassaflödesinformation var dock ändå en analys av kassaflödesrapporten. Trots att objekten använde sig av kassaflödesinformation under beslutsprocessen så inhämtades inte all information enbart genom kassaflödesrapporten. Resultaten visar en övervägande majoritet för balansräkningen och notsystem som signifikanta informationskällor för kassaflödesinformation. Resultaten påvisar att även om objekten var mycket inställda att få ta del av kassaflödesinformation så var det endast ett fåtal personer som verkligen använde och analyserade informationen rent praktiskt för att kunna få ett så vägledande underlag som möjligt. I bedömningens slutprocess där man antingen skulle bevilja eller avslå en låneansökan så var det knappt någon som återkopplade kassaflödesinformationens betydelse för just den aktuella låneansökan.

En möjlig förklaring till varför en stor del av personerna förlitade sig på bland annat balansräkningen för inhämtande av kassaflödesinformation är att balansräkningen har funnit sedan decennier tillbaka vilket har stärkt dess tillförlitlighet samt att många av personerna inte har kunnat ta del av anpassningen från den traditionella sk finansieringsanalysen till en kassaflödesanalys. Precis som en balansräkning och en resultaträkning så är en traditionell finansieringsanalys baserad på en periodiserad redovisning och fokuserar på rörelsekapital medan en kassaflödesrapport fokuserar på förändringen av likvida medel. En möjlig

81 DeFond, Mark L. Hung, Mingyi 2003. *An empirical analysis of analysts' cash flow Forecasts*. Journal of Accounting and Economics.

82 Kwok, Helen 2002. Se hänvisning Reither C.L. 1994. *A process analysis of lenders' use of FAS95 cash flow information*. PhD dissertation. University of North Texas.

anledning till att personerna inte utnyttjade kassaflödesrapporten fullt ut kan vara deras bristande kunskap om hur man på ett effektivt sätt använder en kassaflödesrapport. Detta resonemang stöds av att ingen av personerna noterade någon omedelbar skillnad mellan direkt och indirekt metod och mellan en finansieringsanalys och kassaflödesanalys. Utöver detta så var det ingen som använde eller la särskild vikt på den information som fås ut av kassaflödet från den löpande verksamheten. Denna bristande användarinsyn är förståelig eftersom bankernas utbildningsmaterial lägger inte så stor vikt på kassaflödesrapporten och inte till fullo förklarar hur man kan dra nytta av kassaflödesinformationens fördelar.

Ovanstående resultat antyder enligt Kwok att kassaflödesrapporten är en överflödigt företags trots dess påstående om bättre användbarhet för beslut från olika normgivande organ. Akademiker och personer verksamma inom banksektorn bör lägga större vikt på informationsvärdet av innehållet i en kassaflödesrapport samt att ta fram nytt utbildningsmaterial som hjälper till att utveckla användningen av densamma. Normgivande organ bör inrikta sig mer på att framställa den direkta metoden för presentation av kassaflödesrapporten som fördelaktig samt att utveckla bättre vägledning i hur av kassaflödesrapporter bör klassificeras⁸³.

2.9.4 The decision usefulness of cash flow information: A note

Artikeln studie handlar om två grupper, finansanalytiker och långgivare, attityder i hur relevant och användbar kassaflödesinformation är i beslut i situationer av att bevilja lån och investeringar i form av andra företags aktier. Studien baserar sig på en undersökning av 83 långgivare och 76 finansanalytiker.

En av frågeställningarna i studien var ta reda på attityder angående om den allmänna betydelsen av användningen finansiella rapporter inklusive kassaflödesrapporten vid ekonomisk beslutsfattande. I studiens resultat framkom det att båda användargrupperna ansåg att kassaflödesrapporten samt resultat och balansräkningen ger ett lika högt informationsvärde i att bedöma låne- och investeringsbeslut. Dock noterades det att långgivare angav ett något högre värde än finansanalytiker. Båda grupperna använde sig av kassaflödesrapporten tillsammans med övriga finansiella rapporter i nästan alla fall av låne- och investeringsbeslut. Dessa resultat indikerar att kassaflödesrapporten utgör ett tillägg eller komplement till resultat- och balansräkningen istället för att vara fristående information. Genom att kassaflödesrapporten utgör ett komplement till resultat- och balansräkning kan användare bättre utnyttja dessa tre rapporter tillsammans i syfte att utvärdera och bedöma olika ekonomiska handlingar.

Vidare framkom det att båda grupperna värderade kassaflödet från den löpande verksamheten som det mest signifikanta måttet på kassaflöde. Resultatet av undersökningen tyder även på att det finns ett mindre intresse i att använda de tidigare formerna av finansieringsanalys. Det framkom även att finansanalytikerna använde kassaflödesbaserad information främst vid uppskattning av likviditet, solvens och finansiell flexibilitet. Långgivarna ansåg däremot att kassaflödesbaserad information främsta användningsområde var vid olika prognosfunktioner följt av likviditet och solvensbedömningar. En av slutsatserna som Jones och Vidjaja drar utifrån studiens innehåll är att kassaflödesrapporten och därmed kassaflödesinformation verkligen uppfyller kravet på signifikant finansiell information och kan tillgodose många

⁸³ Kwok, Helen 2002. *The effect of cash flow statement format on lenders' decisions*. The International Journal of Accounting.

användargrupperns informationsbehov i syfte att bedöma och utvärdera olika ekonomiska beslutsfunktioner⁸⁴.

2.9.5 Users' perception of the needs for cash flow statements-Australian evidence

En undersökning utfördes i Australien där tjänstemän i finanssektorn intervjuades. En slutsats av studien är kassaflöde inte blivit ett substitut för resultat- och balansräkning utan snarare ett komplement. Kassaflöde är enligt undersökningen otillräckligt som resultatmått, det används istället främst för att mäta företags solvens. Generellt sett bekräftar användarna i studien mycket av det som sägs i existerande akademisk och professionell litteratur. Resultatet i studien överensstämmer i stort med den debatt angående den traditionella bokföringsmässiga redovisningens subjektivitet som förts. Det visade sig att 68 % av respondenterna hade någon invändning gällande traditionell redovisning och dess användbarhet för beslut. De största invändningarna gällde bruket av icke acceptabla redovisningsmetoder. Detta indikerade att respondenterna var medvetna om att tillgångar värderade till historiskt värde är beroende av subjektiva värdejusteringar såsom periodiseringar, avskrivningar och värderingsprinciper av inventarier. Detta innebär nämligen att "vinsten" kan variera väsentligt utan att rörelsens in- och utbetalningar för den sakens skull behöver förändras beroende på vilka redovisningsval man gjort. Detta kan sammantaget ha påverkat respondenterna i studien att fördrö information gällande realiserade kassaflöden som underlag för beslut. Respondenterna som alla var aktiva inom finanssektorn ansåg att kassaflödesrapporter var användbara för beslut gällande investeringar och utlåning. Allra störst användbarhet hade kassaflödesinformation för utvärdering av företags likviditet, solvens och finansiell flexibilitet. Man ansåg därmed att införandet av kassaflödesanalyser i årsredovisningar hade förbättrat externredovisningen totalt sett. Man kunde därmed genom denna studie ytterligare belägga att kassaflödesinformation är användbar för externa beslutsfattare. Den av standardsättare införda kassaflödesanalysen kan mycket väl vara föranlett av en allt större insikt gällande den traditionella redovisningens tillkortakommanden. Kassaflödesinformation kan dock inte ses som en prestationsmätare i sig. Kassaflödesinformation ansågs alltså som nödvändigt men inte tillräckligt enligt undersökningens respondenter⁸⁵.

2.9.6 An examination of attitudes involving cash flow accounting: Implication of the content of the cash flow statement

I en studie påvisas det att finansanalytiker och investeringsrådgivare var betydligt mer tillmötesgående för kassaflödesanalys som en mer integrerad del av den externa redovisningsrapporteringen än redovisare och professorer. Dessutom var finansanalytiker och investeringsrådgivare också mer positivt inställda till kassaflöde som prognosinstrument. Finansanalytikerna ville också fokusera på fritt kassaflöde från den löpande verksamheten (operating cashflow). Man höll inte med om att kassaflödesinformation var överlägsen traditionell bokföringsmässig redovisning. Trots den mångfacetterade kritiken mot traditionell bokföringsmässig redovisning baserad på historiska anskaffningsvärden så anses den av ovanstående grupp fortfarande vara en nödvändig komponent i den finansiella rapporteringen⁸⁶.

84 Jones, S. Widyaya, L 1998. *The decision usefulness of cash flow information: A note*. ABACUS.

85 Yap, Christine 1997. *Users' perception of the needs for cash flow statements-Australian evidence*. The European Accounting Review.

86 McEnroe, John E 1996. *An Examination of Attitudes Involving Cash Flow Accounting: Implications for the Content of Cash Flow Statements*. The International Journal of Accounting.

3 Metod

Vi har som stöd för vårt metodavsnitt följt Ib Andersens upplägg av metodlärans underliggande nivåer⁸⁷. Även annan metodlitteratur har använts när så tillämpligt.

Innan man påbörjar en studie bör man komma fram till sin egna vetenskapsteoretiska ståndpunkt. Detta är viktigt för att inse sina egna fördomar och begränsningar som ens egen personliga inställning sätter för det fortsatta metodvalet. Dessutom är detta ett sätt att meddela sina läsare om de bakomliggande faktorer som kan påverka val av metod, undersökningsteknik och därigenom också indirekt påverka resultat och slutsatser. Därefter skall vi resonera kring vilka metodologiska tillvägagångssätt vi tänkt använda och vilka konsekvenser de olika valen har för den undersökning som man genomför. När vi bestämt oss för vissa konkreta metoder måste man fundera över vilken kombination av undersökningstekniker som ska användas. Slutligen bestämmer vi oss för vilka konkreta undersökningsinstrument som man ska använda/utveckla.

3.1 Vetenskapsteori/paradigm

Inom den samhällsvetenskapliga forskningen menar vissa forskare att den vetenskapliga metoden är likadan oberoende av vad det är man tänkt studera. Andra menar däremot att en undersökning kan vara vetenskaplig på olika sätt fast med olika metoder. De två ytterligheterna inom vetenskapsteorin nämligen positivism och hermeneutik bildar här ramverk till en forskares fortsatta arbete. Positivism är den vetenskapsteoretiska utgångspunkten för det naturvetenskapliga forskningsidealet där kvantifierbar data och objektiva upprepande experiment bildar grunden för teoribildning. Hermeneutik är en benämning på ett motsatt forskningsideal med sin bakgrund i humanistisk vetenskapstradition. Här återfinns det humanistiska perspektivet med en inriktning på tolkning av kvalitativa data⁸⁸.

Enligt Chua kan man dela in dessa inställningar med hjälp av filosofiska paradig: *det traditionella och det tolkande* är två av dessa.

Inom den traditionella skolan anser man att kunskap är mätbar och objektiv, vilket innebär att forskaren förlitar sig på observationer och undersökningar för att få tillgång till ny kunskap. Forskaren försöker identifiera orsakssammanhang i verkligheten med hjälp av olika mätinstrument och mätmetoder som i huvudsak bortser från subjektiviteten hos forskaren. Sammanställning av data görs med hjälp av kvantitativa metoder.

Tolkande forskare försöker svara på hur individer använder information för att skapa en egen uppfattning. Kunskap kan inte uppnås genom ackumulerad historisk data utan måste studeras i sitt eget sammanhang. Situationen är unik för varje individ och det gör att historiska analyser inte möjliggör generaliseringar. Tolkande forskare använder i huvudsak kvalitativa undersökningsmetoder⁸⁹.

⁸⁷ Andersen 1998, s 15.

⁸⁸ Lundahl, Skärvald 1992, s 37 ff.

⁸⁹ Falkman och Pauli, 1995. Se hänvisning, Chua W.F. 1986. *Radical developments in accounting thought*. The Accounting Review s 601-632.

3.1.1 Vårt förhållningssätt

Vi som författare har givetvis olika vetenskapsteoretiska inställningar till samhällsvetenskapen baserat på en avvägning mellan positivismens och hermeneutikens ideal. Ingen kan antas befinna sig på den ena eller den andra sidan utan alla befinner sig per definition någonstans mellan de båda ytterligheterna. Vår vetenskapliga grundinställning kommer att spegla valet av inriktning men val av metoder kommer även att påverkas av det som vi anser sig lämpas bäst för vår studie. Vårt förhållningssätt gentemot vårt forskningsproblem är därför multiparadigmiskt, där vi i huvudsak utgår ifrån en kombination av den traditionella och den tolkande skolans grundidéer. Enligt multiparadigmistiskt synsätt kan man se ett forskningsproblem utifrån olika perspektiv samtidigt eftersom endimensionella synsätt anses ge förutsägbara resultat⁹⁰. Vi anser att skolorna inte är varandra uteslutande utan istället kompletterande varav de bästa idéerna från varje nämnd skola har tillämpats för att kunna erhålla en heltäckande bild av problemet. Det är ämnets beskaffenhet i form av problem, syfte och den del av verkligheten som kommer att undersökas som är avgörande för vilka metodologiska tillvägagångssätt som vi kommer att använda oss av. Metodvalet bör alltså inte i första hand bestämmas av de vetenskapliga ståndpunkter som vi som forskare intar menar Ib Andersen⁹¹. Vi som författare har i grunden en positivistisk grundsyn som naturligtvis präglar vår inställning till ämnet.

3.2 Metodik

Genom uppsatsämnets natur i form av syfte och frågeställningar vill vi undersöka problemet på ett genomgripande sätt hos ett fåtal undersökningsobjekt i förhoppning om att ge bidrag till en ökad förståelse. På så sätt kan vi uppnå vårt syfte genom att vi får kännedom om de värderingar och attityder som respondenterna har angående problemställningen. Utifrån denna hållning anser vi att en i huvudsak positivistisk hållning med en dragning åt det hermeneutiska synsättet med en tydligt strukturerad analys passar för att kunna uppnå syftet med uppsatsen. På dessa sätt skapar forskaren sig en god förståelse inom ämnet. Det är dock så att vi avser att först och främst anta ett utifrån-perspektiv där vi syftar till att beskriva och förklara det som undersökningen resulterat i. Detta är överensstämmande med en kvantitativ metod⁹². Det senare är som en konsekvens av den undersökningsteknik som vi har valt, nämligen att genomföra en intervjustudie av sex beslutsfattare inom bank och finansvärlden. Vår uppsats är i väsentliga avseenden av deduktiv karaktär då vi utgår från allmänt accepterade principer gällande användbarhet. Vår undersökning är i allt väsentligt av deskriptiv art⁹³.

3.2.1 Datainsamling

Den teoretiska delen kommer att utgöras av en referensram som vi skapar utifrån våra källor gällande kassaflödesinformation och dess användbarhet. Dessa källor utgörs av både relevant litteratur och vetenskapliga artiklar. Underlaget för denna uppsats utgörs av både primär och sekundärdata. Problemet med primärdata är att det är tidskrävande och kostsamt att inhämta. Därför är det oftast gynnsamt att använda sig av både primär- och sekundärdata som,

90 Falkman och Pauli, 1995. Se hänvisning, Chua W.F. 1986. *Radical developments in accounting thought*. The Accounting Review s 601-632.

91 Andersen 1998, s 34.

92 Patel, Tebelius 1987, s 45.

93 Patel, Tebelius 1987, s 17.

komplement till varandra⁹⁴. I uppsatsen utgörs primärdatan av resultat från intervjuer med respondenter.

3.3 Undersökningsteknik

Med utgångspunkt i den diskussion som fördes i föregående avsnitt anser vi att en strukturerad intervjustudie är den undersökningsteknik för att få detaljerad kunskap om det aktuella problemområdet. På så sätt ger det oss en möjlighet att nå ett djupare plan vad gäller respondenternas uppfattningar om verkligheten och hur de agerar utifrån detta. Vår intervjustudie innebär att ett fåtal objekt undersöks i flera avseenden⁹⁵ som alla är relaterade till användbarhet och nytta. Vi har valt att genomföra vår undersökning genom personliga intervjuer. Fördelar med personliga intervjuer är många: de går ganska fort att genomföra och samt ger ökad flexibilitet och att ställa följdfrågor, förklara oklarheter och på detta sätt undvika eventuella missförstånd. I frågor där kunskaper eventuellt saknas eller frågor av mer komplex natur lämpar sig enkäter mindre bra⁹⁶. Eftersom vi av pragmatiska skäl avser begränsa oss till att undersöka sex intervjuobjekt och att syftet med uppsatsen är av beskrivande karaktär anser vi att personliga intervjuer är den undersökningsteknik som skall användas.

3.4 Undersökningsinstrument

Eftersom uppsatsen skall ge svar på ett antal grundläggande frågor samtidigt som den vill vara öppen för nya synvinklar som respondenterna kan bidra med så används en semistandardiserad intervjuform⁹⁷. Detta innebär att forskaren kan styra intervjun med hjälp av vissa grundfrågor som sedan kan leda in samtalet på ej förberedda stickspår. Vi kommer att variera strukturerade frågor med mera öppna diskussionsfrågor. Samtliga frågor i vår frågeformulär⁹⁸ är dock avsedda att ge upphov till ställningstaganden med påföljande diskussion. Detta för att få fram motiveringar och andra viktiga fakta som annars lätt skulle kunna förbises.

3.5 Intervjuurval

Antalet intervjuobjekt som väljs avgör frågan om studien ska få en bred eller djup inriktning. Det är viktigt att välja respondenter som representerar både lämpliga kompetensområden, och att de är tillräckligt många i antal för att man skall få tillfredställande reliabilitet i undersökningen. Risken finns att det annars blir allt för specifikt för att kunna vara relevant för andra aktörer i liknande situationer. Genom att sätta antalet intervjuobjekt till sex stycken minskar vi denna risk även om den ej försvinner helt. Vid sex intervjuobjekt anser vi att både kan nå djupt inom varje intervjuobjekt samtidigt som vi uppnår möjligheten att jämföra olika synsätt, förutsättningar och attityder. I vårt fall är urvalet av stor betydelse eftersom uppsatsen behandlar ett tämligen specialiserat ämnesområde. Därför har vi gjort kompetensurval vilket innebar att vi kommer intervju personer som direkt arbetar eller har erfarenhet inom kassaflödesinformation och därmed kan antas ha den kunskap som krävs för att kunna besvara våra frågor. För att kunna få en nyanserad bild av verkligheten vill vi genomföra

94 Lundahl och Skärvad, s. 78.

95 Patel, Tebelius, 1987 s. 102

96 Andersen 1998 s. 171.

97 Lundahl och Skärvad, 78 ff.

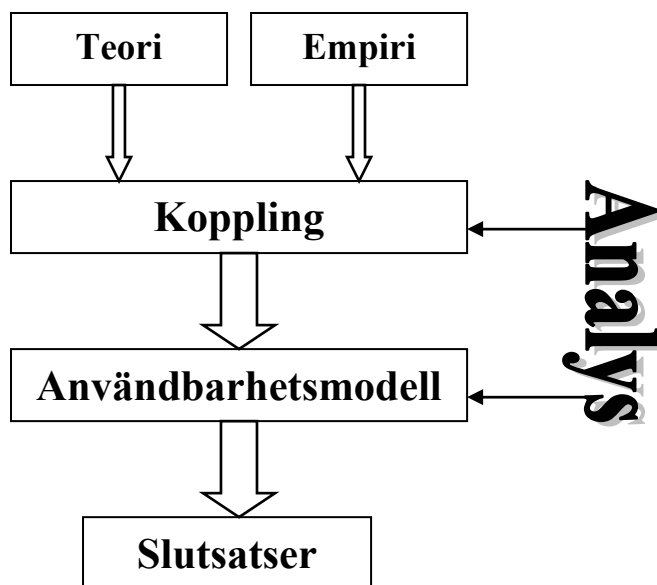
98 Frågeformulär, se bilaga 1

intervjustudierna med representanter från professionella långgivare och investerare. Vi grundar detta ställningstagande främst med bakgrund av att i teorin förespråkas det att några av de främsta användarkategorierna av kassaflödesbaserad information är just ovannämnda grupper⁹⁹. Även McEnroe bekräftar att långgivare samt investerare är de två viktigaste intressenterna av kassaflödesinformation¹⁰⁰. Jones och Vidyaya anser även de att dessa grupper har ett särskilt intresse av kassaflödesinformation¹⁰¹.

3.6 Analysmetod

Vår analys kommer att leda fram till att vissa användargrupperns inställningar och värderingar gällande forskningsproblemet kan slutledas genom en analytisk tolkning. Vi kommer att utföra en textanalys med en schematisk analysmodell som huvudsakligt verktyg. Genom att koppla teori med empiri för att sedan kategorisera empirisk såväl som teoretisk data enligt de kvalitativa egenskaper som FASBs användarmodell beskriver hoppas vi få fram tydliga tendenser med utgångspunkt i teoretisk och empirisk data. Eftersom innehållet i FASBs föreställningsram även ligger till grund för IASBs föreställningsram har vi av den andledningen endast valt att analysera de kvalitativa egenskaper enligt den föreställningsram som har utarbetats av FASB.

Figur 4. Analysmetod

Källa: Författarnas version

3.7 Metodproblem

3.7.1 Reliabilitet

För att minimera problem som kan uppstå under arbetets gång är det viktigt att de metoder som använts är tillförlitliga och anpassande för situationen. I detta sammanhang måste man

99 Olson, Falkman & Pauli, 1995, s. 24 ff.

100 McEnroe, John E 1996. *An Examination of Attitudes Involving Cash Flow Accounting: Implications for the Content of Cash Flow Statements*. The International Journal of Accounting

101 Jones, S. Widyaya, L 1998. *The decision usefulness of cash flow information: A note*. ABACUS.

som författare ta ställning till begreppen validitet och reliabilitet. Reliabilitet avser hur tillförlitligt och stabilt undersökningens utslag är. För att uppnå hög reliabilitet krävs det att vi tolkar och registrerar den insamlade informationen rätt. Det gäller att om man skall erhålla en hög reliabiliteten att man uppnår samma eller liknande resultat om undersökningen upprepades ett antal gånger på samma urval¹⁰². En risk med intervjuer är att respondenterna påverkas av intervjuaren. Frågor som ställs kan vara ledande och därmed påverka respondenternas sätt att svara och därmed dess trovärdighet¹⁰³. För att uppnå en hög reliabilitet har båda författarna av uppsatsen medverkat vid intervjuerna. Ett par dagar före intervjutillfällena har vi skickat ut ett frågeformulär till varje respondent så att de ska få möjlighet att förbereda sig och hinna ta fram relevant fakta. Under intervjuerna har vi valt att spela in samtalen med hjälp av diktafon samt ta anteckningar. Till detta har givetvis krävts respondenternas godkännande. Val av miljö för intervjuerna har också varit viktigt. Intervjuerna har genomförts avskilt på respondenternas arbetsplatser. Efter varje intervjutillfälle har information sammanställts och redigerats som inte passar i sammanhanget eller på något annat sätt inte fyller någon funktion för uppsatsens syfte. Respondenterna har även fått möjlighet att kommentera det skriftliga referatet av intervjuerna om de så önskar. Detta menar vi minskar risken för fel- och misstolkningar, vilket ökar reliabiliteten i undersökningen. Samtidigt är det viktigt att man inte redigerar bort sådant som kan ha betydelse för analys av det empiriska materialet. En intervju har skilt sig från övriga intervjutillfällen då vi av praktiska skäl från respondentens sida har varit tvungna att använda oss av telefonintervju. Dokumentation har då skett med hjälp av anteckningar.

3.7.2 Validitet

Syftet med vår litteraturstudie är att utifrån teorin bedöma om de svar som kommer att erhållas från intervjuerna omfattar problemet med användandet av kassaflödesinformation och för att vi skall kunna veta att vi verkligen har fått svar på det vi frågar om. Även om vi inte har studerat all tillgänglig litteratur inom området tror vi ändå att vi har skaffat oss en så pass bred kunskapsbas som kan anses vara relevant för att uppnå syftet. Detta har vi gjort för att stärka validiteten, det vill säga förmågan att mäta det som avses att mätas¹⁰⁴.

Vi funderar på om en strikt kvantitativ undersökning hade kunnat öka validiteten? Vi kommer i vår studie koncentrera oss på två användargrupperns syn på kassaflödesbaserad information. Därav kan inte bortses från det faktum att vårt resultat i vissa aspekter inte uttrycker alla användargrupperns behov och attityder. En större kvantitativ undersökning som kunnat inbegripa ett flertal investerare, långgivare och andra grupper kunde ha varit önskvärd för att ytterligare stärka validiteten. Vi är även medvetna om att fler intervjuer inom varje användarkategori hade kunnat öka generaliserbarheten i studien. Vår valda metod kan medföra att slutsatserna inte till fullo kan anses allmängiltiga utan istället kan de ses ur ett beskrivande perspektiv med möjlighet till viss generaliserbarhet. Vidare påverkar vår egen och intervjupersonernas förförståelse studiens resultat och slutsatser vilket läsaren bör beakta. Vi har i våra intervjuer varit konsekventa och genom att noggrant följa vår intervjumall ställt samma frågor till samtliga respondenter. Våra intervjuer har varit av den karaktären att vi har tillåtit oss att ställa direkt kopplade följdfrågor, vilket kan ha inneburit att risken för att intervjun uppfattats som ledande av respondenten ökat något.

102 Eriksson, Wiedersheim-Paul 1997, 29 ff.

103 Andersen 1998, s 171.

104 Eriksson, Wiedersheim-Paul 1997, s 27 ff.

4 Empiri

Här kommer vi att presentera intervjusvar från respondenter enligt de förutsättningar som angetts i kapitel 3. Samtliga intervjuer har utförts med den frågemall som utarbetats. Samtliga personers svar och påståenden utgörs av deras egna reflektioner till kassaflödesinformationen och dess användbarhet och representerar således inte nödvändigtvis deras arbetsgivares officiella syn.

4.1 Intervjuer med långivare

Intervju med Thomas Nilsson, Bankchef Bohusbanken, den 9 december 2003. Respondenten har varit aktiv inom banksektorn sedan 1980 är anställd i Bohusbanken sedan 3 år.

1. Hur vanligt förekommande är kassaflödesbaserad redovisningsinformation i Ert företags verksamhet?

Thomas Nilsson anser att kassaflödesbaserad redovisningsinformation är mycket vanligt förekommande inom banksektorn.

2. Hur stor betydelse anser du att kassaflödesbaserad redovisning har, i förhållande till bokföringsmässig redovisning

Vid en jämförelse av relativ betydelse mellan kassaflödesbaserad redovisning och bokföringsmässig redovisning menar Nilsson att uppskattningsvis 60 procents betydelse för kassaflödesbaserad redovisning och 40 procents betydelse för bokföringsmässig redovisning.

3. Motivering till föregående svar

Respondenten motiverar detta med att banken måste vara säker på att gäldenären kan betala tillbaka sina skulder till banken. Kassaflödet är därför mycket viktig information. Samtidigt menar Nilsson vidare att man inte kan komma förbi sådana rapporter som t ex balansräkning eller resultaträkning då de också innehåller viktig information. Vad man tittar på i första hand är återbetalningsförmågan. I detta hänseende är kassaflödesanalys det som man försöker göra för att säkerställa denna. Vid ett konstaterat gott kassaflöde så ”går” ofta företaget i fråga också bra. Det kan dock vara så att företaget egentligen inte går så bra utan försöker förbättra sitt kassaflöde genom att sälja ut varulager och maskiner. Enligt Nilsson så ser ofta resultaträkningen bra ut om kassaflödet gör det. Det är flertal faktorer som påverkar bedömningsprocessen vid en kreditbedömning bl a resultaträkning, balansräkning, kassaflöde, affärsidé, vem som är ägare till företaget som vill låna pengar m m. Det är inget i denna bedömning som dominerar processen fullständigt utan man försöker se till helhetsbilden. Nilsson vill dock särskilt betona kassaflöde och balansräkning som framstår som särskilt betydelsefulla när det gäller ekonomisk information, med kassaflödet som nummer ett.

4. Rangordna följande delar i en årsredovisning efter hur informativ Du anser att de är (1-5 samt motivering). Där 1 är den viktigaste!

Nilsson rangordnar följande delar av årsredovisningen efter hur informativa de är enligt följande:

1. Kassaflödesanalys/finansieringsanalys
2. Resultaträkning
3. Balansräkning.
4. Notsystemet
5. Förvaltningsberättelsen.

5. Motivering till föregående svar

När det gäller rangordningen efter hur informativ en viss del av årsredovisningen är menar Nilsson att det beror på hur det första allmänna intrycket är av det företag som man skall bedöma. Notsystemet ses endast som ett förtydligande av poster i resultat och balansräkning. Det kan dock ibland vara nödvändigt att få information från notsystemet för att förstå resultat och balansräkning. Förvaltningsberättelsen är sällan den som är viktigast (mest informativ). Ofta är dessa relativt knapphändiga och att man kunde önska att det stod lite mer i dessa ibland. Bland små och medelstora företag så brukar man säga att desto mer det står i en förvaltningsberättelse desto mer problem har man! Detta gäller dock inte i stora (publika) företag. Denna del används alltså ibland för att förklara undan brister i resultat och balansräkning. Ändå kan man inte komma ifrån att förvaltningsberättelsen ibland faktiskt innehåller en hel del information som kan vara av betydelse.

6. Tycker Du att kassaflödesinformation är jämförbar mellan olika företag/organisationer?

När det gäller kassaflödets jämförbarhet mellan olika företag så är det beroende på att det varierar mellan företagen huruvida de måste ha en finansieringsanalys eller inte. Ofta gör banken så att de utgår ifrån resultat räkningen och gör egna justeringar i syfte att få fram en uppskattning av kassaflödet, detta gäller särskilt små företag. Vid bedömningar av stora företag med stora krediter och där man inte alltid har en fullständig säkerställning för lånet, där blir kassaflödesanalysen jätte viktig. I dessa fall har man ju ingen säkerhet att falla tillbaka på om det är så att det går dåligt för företaget. Dels finns det rekommendationer som delvis bestämmer innehållet i sådan information dels upprättar man alltså ibland egna kassaflödesanalyser då de saknas. Sammantaget tycker ändå Nilsson att kassaflödesinformation är mycket jämförbart mellan företag.

7. Hur pålitlig anser Du att kassaflödesinformation är?

Nilsson anser att kassaflödesinformation är mycket pålitlig. Han litar på att det lånande företagets revisorer är kompetenta och kan säkerställa denna information

8. I vilka situationer använder Ni kassaflödesbaserad information?

Banken använder kassaflödesbaserad information när man skall göra kreditbedömningar samt vid de genomgångar som görs minst en gång om året då man analyserar sina låneengagemang. Vid mindre företags låneförfrågningar (Nilsson nämner här ett exempel på ett företag som omsätter cirka 5 miljoner om året och har en halv miljon i nettoresultat) använder man dock inte kassaflödet som informationskälla utan då handlar det mer om att det lånande företaget visar på tillräckliga säkerheter. Det är framför allt vid bedömning av de lite större företagen som kassaflödet blir viktigare. Det finns dock vissa specialfall när förfrågan om lån grundas på just en brist på likviditet. I dessa fall kan banken se till kassaflödet då det kan tänkas att likviditetsbristen i sig kan vara ett tecken på att företaget inte går så bra.

9. Använder Du en egen kassaflödesmodell eller använder Du dig av den givna uppställningen i årsredovisningar?

Banken har inte någon officiell kassaflödesanalysmodell som man arbetar efter men vid projekt (då det inte finns någon tidigare redovisning) eller då finansieringsanalys/kassaflödesanalys saknas försöker man konstruera en grov uppskattning av vad företagets egentliga kassaflöde är. Man gör ingen egen indelning i funktion eller sektorer utan ser då endast på det totala kassaflödet från företaget. Här kan det vara särskilt svårt att se till vilka investeringar som gjorts om inte företaget självt har någon klar bild över detta.

10. Vad anser Du att nyttan/fördelarna är med att använda kassaflödesinformation?

Fremsta fördelarna/nyttan med kassaflödesinformation är att veta om man får tillbaka utlåning medel. Man kan aldrig vara 100 % säker men man vill vara så säker som det någonsin går. Här kan kassaflödesinformation vara en viktig del.

11. Finns det några problem med att använda kassaflödesinformation?

Vid frågan om det finns några problem med att använda kassaflödesinformation så menar Nilsson att banken är så van vid att läsa redovisning att det inte innebär några problem. Man har tusentals redovisningar att läsa igenom och att man ganska snabbt får en uppfattning om företaget är bra, medel eller dåligt. De svagare företagen som kanske inte har så god säkerhet där kan kassaflödet spela en lite större roll. Det som kan vara ett problem är att säkerställa att de kassaflöden som finns hos gäldenären går till banken och inte någon annanstans.

Övriga kommentarer

Nilsson menar att den debatt som förts angående den bokföringsmässiga redovisningens allt mer ökande komplexiteten när det gäller val av redovisningsprinciper och dess inverkan på resultat mer mera inte är någon stort problem för honom eller banken. Men han menar också att "pengar ljuger aldrig". Kommer det in ett bra flöde av pengar i verksamheten så går det nästan alltid bra. Fattas det "pengar" i verksamheten så är det nästan alltid något som inte stämmer. Så enkelt är det. Det finns dock fall då företag växer mycket snabbt och på grund av detta saknar pengar men det är inte så vanligt. Till detta skall sägas att Nilsson och Bohusbanken i Göteborg inte jobbar med de allra största börsnoterade bolagen. De tas om hand av en särskild enhet i Stockholm. Uppfinningsrikenheten antas inte vara så stor hos de bolag som Nilsson ansvarar för som hos de börsnoterade bolagen.

Intervju med Håkan Granfors, Kreditchef på Föreningsparbanken i Mölndal, den 12 december 2003. Respondenten har varit anställd inom koncernen sedan 1982.

1. Hur vanligt förekommande är kassaflödesbaserad redovisningsinformation i Ert företags verksamhet?

Granfors anser att kassaflödesbaserad redovisningsinformation är mycket vanligt förekommande.

2. Hur stor betydelse anser du att kassaflödesbaserad redovisning har, i förhållande till bokföringsmässig redovisning

Granfors uppskattar relationen i betydelse som 50-50 procent mellan kassaflödesbaserad redovisning och bokföringsmässig redovisning. Med andra ord är de båda lika viktiga vid beslut.

3. Motivering till föregående svar

Kassaflödet (likviditetsströmmarna) är blodomloppet i ett företag. Ett företag kan vara hur lönsamt som helst men om företaget inte skapar ett gott kassaflöde så är det "kört" ändå. Då bygger företaget kanske lager, får inte betalt av sina kunder eller också så betalar man sina leverantörer för snabbt. Detta är något som är typiskt för företag som befinner sig i snabb expansion (lagret ökar mer än vad omsättningen gör). Samtidigt kan den interna administrationen bli eftersatt och därmed kan kundfordringarna växa okontrollerat. Granfors menar att båda typerna av redovisningsinformation är viktiga vid beslut men att kassaflödet är viktigt och att man har fokuserat mer på detta de senaste tre åren. Man har haft mycket internutbildning om detta och ingår som ett obligatoriskt moment att bedöma framtida kassaflöden i deras interna kredit-PM.

4. Rangordna följande delar i en årsredovisning efter hur informativ Du anser att de är (1-5 samt motivering). Där 1 är den viktigaste!

Granfors rangordnar följande delar enligt följande:

1. Balansräkningen
2. Resultaträkning
3. Kassaflödesanalys/finansieringsanalys
4. Notsystem
5. Förvaltningsberättelse

5. Motivering till föregående svar

Resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys tillsammans är de viktigaste delarna. Samtidigt är balansräkningen inte så värdefull utan notsystemet. För de mindre företagen finns dessutom inte alltid kassaflödet med. Då gör man en egen uppställning där man genom en indirekt metod justerar resultat och balansräkning för att få fram kassaflödet för den löpande verksamheten. Dessutom så går det praktiskt sätt inte att bedöma t.ex. en balansräkning utan kompletterande uppgifter från företagaren själv. Detta kan gälla vid t.ex. pågående arbeten eller balanserade utvecklingskostnader där det kan vara mycket svårt att bedöma om rätt värden är bokförda utan att prata med företagaren själv.

6. Tycker Du att kassaflödesinformation är jämförbar mellan olika företag/organisationer?

Granfors anser att det är mycket stor jämförbarhet mellan olika företags kassaflöden.

7. Hur pålitlig anser Du att kassaflödesinformation är?

Granfors anser att kassaflödesinformation generellt sett är mycket pålitlig. Han motiverar detta med att historiska kassaflöden bygger på resultat- och balansräkning och tycker man att

dessa är pålitliga så måste även kassaflödena vara det. Det är balansräkningens förändring plus nettoresultatet som bildar årets kassaflöde.

8. I vilka situationer använder Ni kassaflödesbaserad information?

Man använder nästan alltid kassaflödesbaserad information i sina interna beslutsunderlag. Åtminstone när det gäller engagemang över 1 miljon vilket är nästan i samtliga fall.

9. Använder Du en egen kassaflödesmodell eller använder Du dig av den givna uppställningen i årsredovisningar?

På Föreningssparbanken i Mölndal använder man en eget utformad modell som bygger på en indirekt metod som är sektorindelad. Här för man in data från resultat och balansräkning samt tillhörande notsystem och får då fram operativt kassaflöde (kassaflöde från den löpande verksamheten före finansnetto), totalt kassaflöde från verksamheten samt kassaflöden från investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten. Denna resulterar i disponibla likvida medel inklusive checkkredit. Man följer även upp rörelsekapitalets förändring men detta görs på särskild uppställning. Denna kassaflödesmodell har även ett pedagogiskt värde så man får hjälp med att tänka i termer av kassaflöde och inte bara intäkter och kostnader. Att först kartlägga befintliga historiska kassaflöden underlättar mycket för att sedan kunna prognostisera framtida kassaflöden.

10. Vad anser Du att nyttan/fördelarna är med att använda kassaflödesinformation?

Om man har framförhållning i klienternas framtida kassaflöden kan man lättare se om verksamheten planerade investeringar kan bäras av det kassaflöde som generas från den löpande verksamheten. Man har också möjlighet att se om företaget finansierar sin utdelning med lånade medel. Något som bokföringsmässigt kanske ser ok ut men där det egentligen saknas likvida medel för att kunna genomföra utbetalningar. Kassaflödesanalyser är viktiga och har blivit allt mer viktiga med tiden. Man inser värdet av dem mer nu än tidigare och använder dem också i allt större utsträckning.

11. Finns det några problem med att använda kassaflödesinformation?

Granfors ser inga generella problem med att använda kassaflödesinformation så länge som man vet vad man gör och att alla inom verksamheten gör på ungefär samma sätt. Något som är viktig för alla kreditgivare är att det underlag som skall ligga till grund för bedömning är trovärdigt och här spelar kassaflödesinformation en viktig roll.

Intervju med Peter Nyquist, kontorschef på Nordea Bank Sverige, Wieselgrensplatsen, Göteborg. Intervjupersonen har under de senaste 25 åren arbetat på olika befattningar inom banksektorn. Nuvarande arbetsuppgifter är bland annat ledningsarbete och kreditärenden. Intervjun genomfördes den 18 december 2003.

1. Hur vanligt förekommande är kassaflödesbaserad redovisningsinformation i Ert företags verksamhet?

Nyquist fäster en stor vikt vid användandet av kassaflödesbaserad information och anser att det är ett mycket vanligt förekommande komponent i bankens verksamhet. Detta avser särskilt ur kundperspektiv då det är viktigt att potentiella och befintliga gäldenärer har ett fungerande

kassaflöde. Denna typ av information ”ligger i systemen” så att man per automatik får fram dessa siffror ur befintlig redovisningsinformation.

2. Hur stor betydelse anser du att kassaflödesbaserad redovisning har, i förhållande till bokföringsmässig redovisning?

Om man ska se kassaflödesinformationen ur ett rapportperspektiv så är Nyquists bedömning att förhållandet är lika stort, d v s, 50-50 procent.

3. Försök att motivera föregående svar

När t ex ett företag ansöker om nytt lån så är bankens övergripande kreditpolicy att man allra först beaktar företagets återbetalningsförmåga vilket även poängteras av Nyquist själv och därför är det av stor vikt att man beräkna ett prognostiserat kassaflöde utifrån den periodiserade redovisningen. Ett starkt kassaflöde leder i många fall till ett bra resultat enligt Nyquist. Nyquist kompletterar den kassaflödesbaserade informationen med en del nyckeltal och andra resultatbaserade mått. Nyquist medger att redovisningsbaserade mått inte ger en helt rättvisande bild av ett företags verksamhet men det viktigaste är att nyckeltalen är stabila och inte är allt för volatila. Ett stort eget kapital betalar inte räntor och amorteringar. Dock spelar balansräkningen en viktig roll vid sidan om betalningsmässig information. Denna ger då information om eventuella säkerheter.

4. Rangordna följande delar i en årsredovisning efter hur informativ Du anser att de är (1-5). Där 1 är den viktigaste?

Nyquist anser att följande delar är mest informativa:

1. Kassaflödesanalys/Finansieringsanalys
2. Balansräkning
3. Resultaträkning
4. Notsystem och Förvaltningsberättelse

5. Försök att motivera föregående svar.

Kassaflödet är det viktigaste och den mest informativa delen i en årsredovisning tycker Nyquist men begrundar över om ”vi” verkligen använder kassaflödesinformationen fullt ut som det borde göras eller om det fortfarande begränsas till goda intentioner. Nyquist menar att det alltid kommer att vara ett förekommande problem i att urskilja teoretiska och praktiska synsätt över hur kassaflödesinformation ska tillämpas. Möjligtvis har bankkrisen i början av 90-talet lärt bankerna en viktig läxa i hur viktigt det är att bedöma värdeförändringar och har därmed har det lagts större tyngd på kassaflödesanalysen. Balansräkningen visar hur ett företag har utvecklats under en längre tid genom att man t ex kan utläsa vilka ackumulerade vinster/förluster som har skett, hur tillgångarnas värde har förändrats. Tidigare fanns det ett större fokus på balansräkningen, nu litar man mindre på denna än tidigare. Detta på grund av att man på ett kreativt sätt kan blåsa upp värdena på tillgångssidan vilket kan ge en missvisande bild av företagets ekonomiska ställning och detta ger ytterligare skäl för värderingsproblematiken enligt Nyquist. Resultaträkningen visar endast enligt Nyquist periodens resultat under ett år och ska vid bedömning ses ur ett kortsiktigt perspektiv. Resterande informationskällor tycker Nyquist är kompletterande information och ska ses mer ur ett förklarande perspektiv.

6. Tycker Du att kassaflödesinformation är jämförbar mellan olika företag/organisationer?

Nyquist anser att kassaflödesinformation är ganska jämförbar men kan emellanåt variera från företag och bransch.

7. Hur pålitlig anser Du att kassaflödesinformation är?

Kassaflödesinformation är enligt Nyquist ganska pålitligt och betonar detta genom att hävda att det är större risk för kreditgivare att få snedvridna utfall i balansräkningen än i kassaflödet. Det gäller att göra en sammanvägd bedömning av olika variabler som att kassaflödet ska vara starkt och säkerheten god som kan utvisa om ett företag kan generera resultat och därmed vara berättigad för att få lån.

8. I vilka situationer använder Ni kassaflödesbaserad information?

Kassaflödesbaserad information används nästan uteslutande vid kreditgivning och i synnerhet för företag som är ”nya” för banken.

9. Använder Du en egen kassaflödesmodell eller använder Du dig av den givna uppställningen i årsredovisningar?

Nyquist använder sig av en gemensam modell som Nordea har upprättat för samtliga banker inom koncernen i Sverige. Man ser till kassaflöden på detta sätt för de senaste 4-5 åren. Detta för att gardera sig för fluktuationer enstaka år som inte ger vägledning inför framtiden. Genom att anpassa den egna modellen med justeringar och simuleringar så är formatet vid upprättande av kassaflödesanalysen en indirekt metod där fokus i första hand ligger på det operativa kassaflödet eftersom detta kan utvisa om företaget kan klara av dess ränte- och amorteringskyldigheter. Modellen resulterar i förändring av likvida medel. Dessutom får man med sig förändringen av rörelsekapitalbindningen ”på köpet” då modellen inkorporerar befintliga data från den bokföringsmässiga redovisningen.

10. Vad anser Du att nyttan/fördelarna är med att använda kassaflödesinformation?

Den största fördelen med kassaflödesinformation är de simuleringar som kan göras för att prognostisera ett kassaflöde och likvida medels förändring för att därmed på bästa sätt kunna säkerhetsställa återbetalningsförmågan.

11. Finns det några problem med att använda kassaflödesinformation?

En kassaflödesanalys kan vara en ögonblicksbild eftersom den baseras på bokslutssiffror och därmed kan vissa poster förete sig missvisande, t e x om stora inbetalningar sker under en och samma gång. Generellt sett kan man säga att man förstår sig på sina egna modeller men inte så mycket den färdiga i årsredovisningen

Övriga kommentarer

Nyquist summerar att det sammanvägda värdet av fyra följande parametrar resultaträkning, balansräkning, kassaflöde och säkerheter utgör tillsammans 50 procent av ett beslutsunderlag och resterande utgörs av personliga egenskaper, affärsidé m.m. vid bedömningar för att bevilja lån.

4.2 Intervjuer med investerare

Telefonintervju med Anders Mörck, investeringsrådgivare på Bure Equity AB, den 9 december 2003. Respondenten är anställd i företaget sedan år 2000.

1. Hur vanligt förekommande är kassaflödesbaserad redovisningsinformation i Ert företags verksamhet?

På fråga ett svarar Anders Mörck att kassaflödesbaserad information är mycket vanligt förekommande inslag i analyser av företag. Anledningen till detta är att Bure är ett investmentbolag som bland annat tillför finansiella resurser till kunskapsintensiva företag varav bedömning av de investerade företagens kassaflöde är av stor betydelse för att företaget ifråga kan ha en potential för att växa och vara lönsamma och därmed ge en ”trygg” avkastning för Bure.

2. Hur stor betydelse anser du att kassaflödesbaserad redovisning har, i förhållande till bokföringsmässig redovisning?

Mörck anser att kassaflödesbaserad redovisning har lika stor betydelse som bokföringsmässig redovisning, d v s 50-50 procent, vid analyser och bedömningar.

3. Motivering till föregående svar

Det påpekas av Mörck att kassaflödesbaserad redovisning exkluderar historiska anskaffningsvärden vilket underlättar analyser och inte ger en missvisande redovisning särskilt i tider med hög inflation. Dock poängteras det från Mörck att det är även viktigt att arbeta med resultatbaserade mått för att få en komplett bild av det företag som analyseras. Det gäller bland annat i de fall där värdet man får inte överensstämmer med marknadsvärdet, t ex företag i en tillväxtbransch. Även andra faktorer är viktiga för att ge ett helhetsunderlag vid bedömning, t ex affärsidé, marknadspotential, produkter/tjänster m m. Det kan ändå behöva tilläggas att enligt Mörck så har den bokföringsmässiga redovisningens utveckling i form av nya rekommendationer och större detaljrikedom medfört till att framtagandet av viss information lett till mer onödigt jobb än det informationsvärde som det tillför.

4. Rangordna följande delar i en årsredovisning efter hur informativ Du anser att de är (1-5 samt motivering). Där 1 är den viktigaste

Mörcks ranking enligt följande:

1. Resultaträkningen
2. Förvaltningsberättelsen
3. Balansräkningen
4. Kassaflödesanalys/Finansieringsanalys
5. Notsystemet.

5. Motivering till föregående svar

Mörcks huvudsynsätt är att han först utgår från resultaträkningen för att få veta de bakomliggande faktorerna till periodens resultat. Efter detta värdesätts förvaltningsberättelsen och balansräkningen. Slutligen anser Mörck att notsystemet bidrar med mindre

informationsvärde och är därför inte lika viktig som övriga delar. Mörck använder kassaflödesinformationen i årsredovisningen för att få en snabb översiktsblick av det analyserade företaget. En kassaflödesanalys är historisk men den visar tecken på hur friskt ett företag är, men ifall Bure ska investera är vi intresserade av framtida betalningsströmmar och då måste även andra faktorer vägas in i beslutet.

6. Tycker Du att kassaflödesinformation är jämförbar mellan olika företag/organisationer?

På den här frågan tycker Mörck att kassaflödesbaserad information är ganska jämförbar mellan företag i samma bransch medan störst jämförbarhet nås när det gäller företag som är verksamma i stabila branscher där det förhållandevis lätt att förutspå framtida kassaflöden. För att prognostera framtida kassaflöden använder Mörck av historiska värden från resultaträkningen som bas. Detta (redovisningsbaserade) synsätt som Mörck använder påverkar valet av informationskälla t ex resultat och balansräkningar, vilket i sin tur påverkar kassaflödesjämförelsen till en viss del.

7. Hur pålitlig anser Du att kassaflödesinformation är?

Pålitligheten till kassaflödesinformation är som med övriga uppgifter med i årsredovisningen beroende på vilken tilltro man ska till dem men i överlag anser Mörck att kassaflödesinformation är ganska pålitlig.

8. I vilka situationer använder Ni kassaflödesbaserad information?

De mest förekommande situationer för användande av kassaflödesinformaton är vid förvärv, avyttring och värdering och dessa situationer uppstår vid olika investeringsomgångar.

9. Använder Du en egen kassaflödesmodell eller använder Du dig av den givna uppställningen i årsredovisningar?

Som enskilt dokument använder Mörck kassaflödesanalysen i årsredovisningar endast som en överblick (se fråga 4 och 5) och framställer därmed egna kassaflödesmodeller främst för att han är intresserad av framtida kassaflöden. Den kassaflödesrapport som bifogas i årsredovisningen visar endast hur situationen ser ut per den 31 december och därför vill Mörck sätta in värdena från resultaträkningen i en egen modell för att få ett underlag till prognoser. På detta sätt kan man få fram kassaflöden för en period mellan 5-10 år.

10. Vad anser Du att nyttan/fördelarna är med att använda kassaflödesinformation?

Den största fördelen med kassaflödesinformation är enligt Mörck att den bortser från historiska anskaffningsvärden vilket minskar för missvisande resultat. En annan fördel med kassaflödesinformation är att man skapa egna modeller och på så sätt kan man simulera och ändra olika faktorer och därmed olika framtidsscenarioer samt att informationen ger ett bra underlag för värdering av företag.

11. Finns det några problem med att använda kassaflödesinformation?

Några direkta problem tycks det inte finnas men det gäller att förstå det man gör, att det är verkliga in och utbetalningar som gäller och fånga upp när det görs.

Intervju med Filip Lundblad, Equity Analyst (aktieanalytiker läkemedelsbolag) på Andra AP-fonden i Göteborg, den 11 december 2003. Respondenten har varit anställd på företaget sedan 2002.

1. Hur vanligt förekommande är kassaflödesbaserad redovisningsinformation i Ert företags verksamhet?

När Filip Lundblad analyserar bolag så är det nästan uteslutande kassaflöden som är intressant. Däremot när det gäller årsredovisningar så är inte kassaflödesanalysen lika intressant.

2. Hur stor betydelse anser du att kassaflödesbaserad redovisning har, i förhållande till bokföringsmässig redovisning.

När det gäller kassaflödesbaserad redovisning så anser Lundblad att den kassaflödesredovisning som finns i årsredovisningar har en betydelse på ungefär 30/70 procent.

3. Motivering till föregående svar

När man analyserar bolag så försöker man att skilja på aktievärdering och bolagets totala värde t.ex. substansvärde. I detta arbete försöker man att skilja på det som har med rörelsen att göra (operativt kassaflöde) från det som har att göra med investeringar samt finansieringsbeslut. I det här sammanhanget är det inte alltid som det som räknas som operativt kassaflöde i årsredovisningar stämmer överens med vad man själv anser. Man behöver då ibland justera kassaflöden för att det skall gå att jämföra mellan olika bolag. Ur vissa hänseenden underlättas det av att det finns separat kassaflödesredovisning men det krävs ändå att man gör egna justeringar. Det är ändå inom den bokföringsmässiga redovisningen som det finns mest information och där Lundblad bildar sig sin övergripande uppfattning om bolaget.

4. Rangordna följande delar i en årsredovisning efter hur informativ Du anser att de är (1-5 samt motivering). Där 1 är den viktigaste!

Lundblad anser att de olika delarna hänger ihop. Men att den mest intressanta delen är notsystemet.

1. Notsystemet
2. Resultaträkningen
3. Balansräkning
4. Kassaflödesanalys/finansieringsanalys
5. Förvaltningsberättelsen.

5. Motivering till föregående svar

Resultaträkningen är så komprimerad att rubrikerna inte säger så mycket utan att man har tagit del av notsystemet så att man kan se vad som finns "bakom" siffrorna. Balansräkningen är närmast ett sätt att komma fram till resultaträkningen. Man får så att säga en "sanity check" genom att titta på balansräkningen. Kassaflödesanalyser som finns färdiga i årsredovisningar används endast som en första uppfattning eller om man inte har tid eller möjlighet att beräkna egen kassaflödesanalys. Förvaltningsberättelsen är förutsägbar och tillför inte nämnvärt mer

än vad man redan känner till. Då Lundblad uteslutande analyserar noterade bolag så är det vanligt att man får ytterligare information via mäklare eller företagsbesök. Det är snarare här man söker svar på sina frågor, inte i förvaltningsberättelsen.

6. Tycker Du att kassaflödesinformation är jämförbar mellan olika företag/organisationer?

För de användningsområden som Lundblad är intresserad av är kassaflödesinformationen som presenteras ganska jämförbar. Även om man kanske inte kan lägga dem bredvid varandra och jämföra rätt av. Dessutom kan de börja i lite olika ändar men det är inget stort problem.

7. Hur pålitlig anser Du att kassaflödesinformation är?

Det har funnits en del oklarheter men det har mest varit i USA. Men generellt sätt så är kassaflödesinformation ganska pålitlig. Det är sällan som man ifrågasätter den typen av information men det kanske man borde göra lite oftare. Misstänker man ingen brottlig verksamhet bakom så litar man på den information som kommer från företagen. Vid en jämförelse mellan kassaflödesinformation och bokföringsmässig information så tenderar Lundblad att förlita sig mer på kassaflödesanalysen än på resultaträkningen. Vid pengar in – pengar ut är det inte lika lätt att manipulera utan att bli upptäckt. Samtidigt är man medveten om att företaget vill få det att se så bra ut som möjligt när man tittar på en resultaträkning. Flexibiliteten upplevs inte som lika stor vid kassaflödesanalyser.

8. I vilka situationer använder Ni kassaflödesbaserad information?

Inom finansbranschen anses det vara ”kontanterna” som avgör värdet på bolaget som man analyserar. Det innebär att all beräkning som syftar till en fundamental värdering baseras i huvudsak på kassaflöden samt när de kan antas infalla. Kassaflödesbaserad information är alltså en väsentlig del av företagsvärderingen. Framförallt vid värdering av företag i ”financial distress” (risk för konkurs) kan kassaflöden vara viktiga att analysera. Vid analys av stora välmående företag kanske man tittar lite mer även på andra faktorer.

9. Använder Du en egen kassaflödesmodell eller använder Du dig av den givna uppställningen i årsredovisningar?

Lundblad använder sig i huvudsak av en egen modell vid beräkning av kassaflöden med fokusering på det som han anser vara operativa kassaflöden (kassaflöden kopplade till den egentliga verksamheten). Man kan i vissa fall även intressera sig för kassaflöden relaterade till investeringsverksamheten eller finansieringsverksamheten men det görs nästan bara vid analys av ”komplexa” bolag. Men viktigast är alltså att definiera kärnverksamheten och rensa kassaflödena från sådant som inte hör till denna. T.ex. läkemedelsbolag som köper fastigheter i Portugal med mera. Detta är viktigt för den modellering av framtida kassaflöden som görs. Om man tar med kassaflöden som inte hör till den framtida verksamheten så kan detta bli en felkälla för de prognostiserade kassaflödena. Detta är huvudskälet till att man inte använder sig av den givna uppställningen i årsredovisningen.

10. Vad anser Du att nyttan/fördelarna är med att använda kassaflödesinformation?

Kassaflöden är viktiga för att kunna värdera företag. Samtidigt så är kassaflödesinformation relativt oförstörd av bedömningar om man jämför med t.ex. en resultaträkning. Det är alltså mer ”tolkningar” i en resultaträkning än i en kassaflödesanalys.

11. Finns det några problem med att använda kassaflödesinformation?

Det är svårare att prognostisera kassaflöden än resultat – och balansräkning. Det är inte alltid som man kan få reda på bolagens avtal som talar om när intäkter beräknas flyta in till företaget. Detta får man försöka lista ut genom pressreleaser med mera. Svårigheterna ligger snarare i att kunna prognostisera än i själva användandet av kassaflödesinformation. Om man skulle använda den uppställning över kassaflöden som finns i årsredovisningar så skulle man värdera saker som man inte avser att värdera. Detta gör att det blir en stor variation mellan olika analytiker beroende på vilken utgångspunkt man har gällande vad som är kärnverksamhet.

Intervju med Håkan Bohlin, investment manager/projektledare på 6 AP-fonden, den 11 december 2003. Respondenten har varit anställd på 6 AP-fonden sedan 1997. Bohlin har även mångårig erfarenhet som analytiker/kreditbedömare inom banksektorn. Har tidigare doktorerat vid Handelshögskolan i Göteborg (1987) inom redovisning/finansiering.

1. Hur vanligt förekommande är kassaflödesbaserad redovisningsinformation i Ert företags verksamhet?

Bohlin anser att förekomsten av kassaflödesbaserad redovisningsinformation är mycket vanlig.

2. Hur stor betydelse anser du att kassaflödesbaserad redovisning har, i förhållande till bokföringsmässig redovisning?

Med ovanstående reservationer så skulle Bohlin ändå uppskatta relationen i betydelse som 60/40 procent till kassaflödesbaserade redovisningens fördel

3. Motivering till föregående svar

Håkan Bohlin tycker att frågan angående den relativa betydelsen mellan kassaflödesbaserad redovisning är mångfacetterad. Även om kassaflödesbaserad redovisning är oerhört viktig så måste man även se till de andra delarna. Bohlin menar att den kassaflödesbaserade redovisningen är en sammanfattning av resultaträkning och balansräkning. På detta sätt får man fram de flöden av likviditet som varit. Spontant skulle man kunna säga att kassaflödesbaserade redovisningen är jätteviktig och avgörande, men å andra sidan kan man skapa kassaflödesbaserad information om man har resultaträkning och balansräkning. Det finns enligt Bohlin mer information i resultat och balansräkning sammantaget än i en kassaflödesanalys. Men att det ena inte utesluter det andra. Båda sätten att redovisa ger viktiga informationer fast ur olika utgångspunkter. Man får en bättre bild av den verksamhet som man analyserar genom att använda sig av både kassaflödesbaserad redovisning och bokföringsmässig redovisning.

4/5. Rangordna följande delar i en årsredovisning efter hur informativ Du anser att de är (1-5 samt motivering). Där 1 är den viktigaste!

Bohlin menar att det beror på, hur man rangordnar delarna i en årsredovisning efter hur informativa de är. I ett onoterat bolag så är förvaltningsberättelsen ofta väldigt kortfattad medan i ett noterat bolag så kan förvaltningsberättelsen vara ganska omfattande. Även

informationsinnehållet i notapparaten kan skilja sig åt mellan olika företag. Ibland är det väldigt intressanta informationer som kan hämtas här i andra fall är det inte så intressant. Vid förvärvsanalyser genomför man en omfattande due diligence och i det arbetet hämtar man informationer från flera håll som kan handla om saker som man normalt inte kan utläsa ur en årsredovisning. Informationsbehovet styrs av typen av affär som skall göras. Generellt sett anser ändå Bohlin att man först läser förvaltningsberättelsen så att man bildar sig en generell bild av företagets verksamhet för att sedan titta närmare på resultat/balansräkning och kassaflödesanalys. Det viktiga är att se om de olika delarna stämmer överens med varandra. Vid en genomgång av ett potentiellt förvärv så är det ungefär 95 % som inte står i årsredovisningen. Årsredovisningen är mer ett sätt att läsa in sig på företaget. Det kan dock skilja sig även på denna punkt om det gäller ett noterat eller onoterat bolag. Vid noterade bolag kan man inte använda konfidentiell information utan är då mer beroende av officiell information där årsredovisningen är en viktig del.

6. Tycker Du att kassaflödesinformation är jämförbar mellan olika företag/organisationer?

Då man alltid gör egna kassaflödesanalyser i samband med företagsanalyser och inte är beroende av de uppställningar som presenteras i t.ex. årsredovisningar så anser Bohlin att kassaflödesinformationen blir mycket jämförbar. Det är enligt Bohlin mycket viktigt att förstå innehållet i en kassaflödesanalys. Vid ett företagsförvärv och man ser till koncernsiffror så får man vissa konsolideringseffekter t.ex. investeringar kan se för stora ut eller att rörelsekapitalförändringen ser för stor ut med mera. Genom att själva upprätta sin egen analys enligt en egen analysmodell så uppnår man mycket stor jämförbarhet.

7. Hur pålitlig anser Du att kassaflödesinformation är?

På frågan om hur pålitlig han anser att kassaflödesinformation är så tycker Bohlin att den varken är pålitlig eller opålitlig. Det kan vara frestande att säga att om man hade haft kassaflödesredovisning så hade man sett problem och andra saker lättare. Bohlin menar att man gör det för enkelt för sig om man tror att kassaflödesbaserad information löser problemen med pålitlighet. Genom att studera de tre rapporterna, resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys finns det ändå stora möjligheter för att kunna lägga märke till en ”fejkad” kassaflödesredovisning som att manipulera bokföringsmässig redovisning. T.ex. genom att dra ner sina investeringar så får man ett betydligt bättre totalt kassaflöde eller genom att arbeta med factoring kan man få kraftigt förbättrat rörelsekapital. Genom att titta på resultaträkning, balansräkning och kassaflödet från olika håll kan en kunnig person se väsentligen mycket mer, förutsatt att man har ett kritiskt perspektiv.

8. I vilka situationer använder Ni kassaflödesbaserad information?

Man gör investeringsbedömningar med hjälp av kassaflödesbaserad information

9. Använder Du en egen kassaflödesmodell eller använder Du dig av den givna uppställningen i årsredovisningar?

Man kan genom den egna modellen göra simuleringar där man t.ex. förändrar försäljningstillväxt och gör antaganden av rörelsekapitalets andel av försäljningen med mera. Man arbetar med en relativt avancerad värderingsmodell som är kassaflödesbaserad. Man analyserar då data för att kunna göra en 10-årsprognos för att sedan kunna beräkna exitvärden för investeringen. Man gör en slags sektorindelad analys där verksamhetens totala

kassaflöde spelar en underordnad roll. Det är ”vägen dit” som är intressant inte vad som blir över längst ner på sidan (nettot). Det medelsbegrepp som man arbetar med i detta sammanhang är rörelsekapitalets förändring.

10. Vad anser Du att nyttan/fördelarna är med att använda kassaflödesinformation?

Genom att kassaflödesanalysen egentligen representerar resultat och balansräkning tillsammans så är det närmast uppställningsformen som gör att man får en tydligare bild av företagets kassaflöden. Ett företags värde styrs av kassaflödet därför är det mycket användbart i dessa sammanhang.

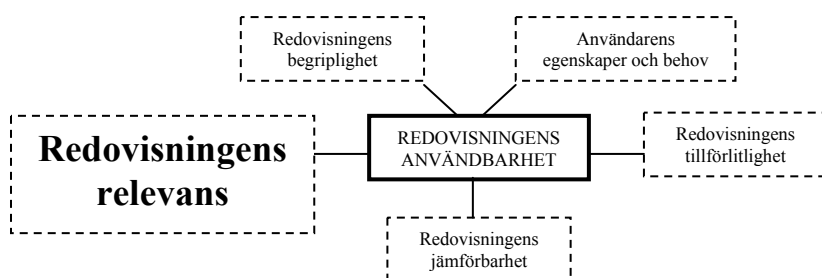
11. Finns det några problem med att använda kassaflödesinformation?

De eventuella problem som finns med att använda kassaflödesinformation är relaterade till att någon medvetet vill påverka kassaflödet genom att dra ned investeringar eller liknande, så att man har en rörelsekapitalbindning som inte är uthållig utan kommer att behöva ökas i framtiden. Bohlin tycker att den indirekta metoden är bättre än den direkta då det är lättare att se orsaker till varför vissa poster har ökat t.ex. kundfordringar eller varulager eller att leverantörsskulderna har minskat/ökat. Det är inte nettot som är intressantast utan de olika ingående bruttoposternas förändring. Det är då lättare att göra prognoser över vad som är den normala kapitalbindningen i företaget. Enligt Bohlin finns inga generella lösningar på de problem som är knutna till kreativitet i redovisningen. Det som är viktigt är att redovisa mycket information det ger då ett underlag för en kunnig person att göra en noggrann analys.

5 Analys

Vi kommer att utföra en textanalys med en schematisk analysmodell som huvudsakligt verktyg. Genom att koppla teori med empiri för att sedan kategorisera empirisk såväl som teoretisk data enligt de kvalitativa egenskaper som FASBs användarmodell beskriver hoppas vi få fram tydliga tendenser med utgångspunkt i teoretisk och empirisk data.

5.1 Relevans

5.1.1 Långivare

Samtliga långivare ansåg att kassaflödesbaserad redovisningsinformation var mycket vanligt förekommande i sina verksamheter. När det gällde betydelsen av kassaflödesbaserad redovisning så varierade svaren något men alla respondenterna inom denna kategori uppskattade den relativa betydelsen som ungefär jämbördig mellan kassaflödesbaserad redovisning och bokföringsmässig redovisning. Även Bernard och Stober stödjer tanken på att kassaflödesinformation är användbara för att genomskåda de bakomliggande beloppen i ett företags redovisning. Boyd instämmer i att användandet av kassaflödesrapporter förbättrar kreditanalyser och därmed medverkar till ett bättre beslutsunderlag.

Nilsson ansåg att det var viktigt att banken kunde vara säker på att gäldenären kunde betala tillbaka sina skulder till banken. Kassaflödet var därför en mycket viktig informationskälla. Samtidigt menade Nilsson att om man kunde konstatera ett gott kassaflöde från den löpande verksamheten så ”gick” oftast också företaget bra som helhet.

Granfors menar samtidigt att kassaflödet är blodomloppet i ett företag. Verksamheten kan vara mycket lönsamt men om man inte samtidigt genererar ett gott kassaflöde så kan det innebära att verksamheten riskerar konkurs ändå. Betalningsmässig information har exempelvis visat sig innehålla kompletterande information till den bokföringsmässiga bland annat när det gäller den kortsiktiga betalningsförmågan. Information om kassaflöden har också under särskilda förhållanden visat sig utgöra ett bättre tecken på ekonomiska svårigheter enligt Adolphson och detta bekräftar Granfors påstående. Även Hendriksen/van Breda håller med om detta men tillägger att kassaflödesrapporterna kan hjälpa till vid bedömningen av sannolikheten för konkurs i ett företag.

Granfors anser vidare att båda typerna av redovisningsinformation (bokföringsmässig samt betalningsmässig) är viktiga vid beslut men att kassaflödet har blivit allt viktigare de senaste tre åren. I en studie av Bowen m.fl. framkommer det att redovisningsinformation som beskrivs i termer av likvida medel i kombination med resultatinformation höjer informationsvärdet för investerare/långivare på marknaden vilket medför ett mer frekvent användande av kassaflödesinformation till skillnad från information som beskrivs i termer av rörelsekapital.

Även Nyqvist menar att det första man som långivare beaktar är gäldenärens återbetalningsförmåga. Det är därför av stor vikt att man kan beräkna ett prognostiserat kassaflöde med utgångspunkt i den periodiserade redovisningen (bokföringsmässiga). Det viktigaste är att de betalningsmässiga nyckeltalen inte är allt för volatila. Han menar dock att balansräkningen spelar en viktig roll vid beslut vid sidan av betalningsmässig information, då denna ger information om eventuella säkerheter.

Flera av de syften som respondenterna beskriver överensstämmer med Kwoks uppfattning att kassaflödesanalysen främst är till för att användas som kompletterande tillägg till statistiska bedömningar, att kunna avgöra varifrån de likvida strömmarna kommer ifrån och vart de tar vägen samt deras förmåga att säga något om framtiden.

5.2.2 Investerares

Samtliga investerare ansåg att kassaflödesbaserad redovisningsinformation var mycket vanligt förekommande i sina verksamheter. När det gällde betydelsen av kassaflödesbaserad redovisning så varierade svaren något men generellt skattade respondenterna inom denna kategori den relativa betydelsen till kassaflödesbaserad redovisning fördel i förhållande till bokföringsmässig redovisning. Dock hade Lundblad en något mera jämbördigt resonemang i denna del.

Det påpekas av Mörck att kassaflödesbaserad redovisning exkluderar historiska anskaffningsvärden vilket underlättar analyser och inte ger en missvisande redovisning särskilt i tider med hög inflation. Denna medvetenhet bekräftas även av Yaps studie där respondenterna var medvetna om att tillgångar värderade till historiskt värde är beroende av subjektiva värdejusteringar såsom periodiseringar, avskrivningar och värderingsprinciper av inventarier.

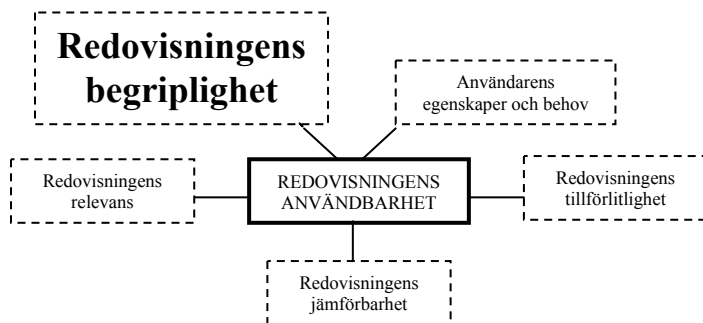
Enligt Lundblad försöker man att skilja på det kassaflöde som har med rörelsen att göra, och det som har att göra med investeringar samt finansieringsbeslut. Ur vissa hänseenden underlättas det av att det finns separat kassaflödesredovisning men det krävs ändå att man gör egna justeringar. Det är ändå inom den bokföringsmässiga redovisningen som det finns mest information och där Lundblad bildar sig sin övergripande uppfattning om bolaget. Detta resonemang är dock inte helt förenligt med Boyds uttalanden om att kassaflödet från den operativa verksamheten kan ge analytiker en bättre förmåga att förstå de bakomliggande faktorer av ett företags redovisade resultat. Dessutom är informationen generellt sett mindre utsatt för förvrängningar än nettovinster från den periodiserade redovisningen. Hendriksen/van Breda visar dessutom på användbarheten av kassabaserad redovisningsinformation i samband med bedömningen av framtida varians i avkastning hos investeringsobjekt.

Bohlin anser att även om kassaflödesbaserad redovisning är oerhört viktig så måste man även se till de andra delarna. Bohlin menar att den kassaflödesbaserade redovisningen är en sammanfattning av resultaträkning och balansräkning. På detta sätt får man fram de flöden av likviditet som varit. Spontant skulle man kunna säga att kassaflödesbaserade redovisningen är jätteviktig och avgörande, men å andra sidan kan man skapa kassaflödesbaserad information om man har resultaträkning och balansräkning. Det finns enligt Bohlin mer information i resultat och balansräkning sammantaget än i en kassaflödesanalys. Men att det ena inte utesluter det andra. Båda sätten att redovisa ger viktiga informationer fast ur olika utgångspunkter. Ovanstående tankegångar stöds inte till fullo av Adolphson som menar att en

analys av kassaflödet, som enskilt dokument eller som komplement till övriga bokslutsdokument, ger mer information om företagets värde och dess förmåga till utdelning.

Något som framkom i vår undersökning var vikten av att arbeta med resultatbaserade mått för att få en komplett bild av det företag som analyseras. Trots den mångfacetterade kritiken mot traditionell bokföringsmässig redovisning baserad på historiska anskaffningsvärden, så anses den av finansanalytiker fortfarande vara en nödvändig komponent i den finansiella rapporteringen enligt McEnroes studie.

5.2 Begriplighet

5.2.1 Långivare

I en studie av Boyd undersöktes hur man kunde använda kassaflödesrapporten för att förbättra kreditanalyser och därmed ge ett bättre beslutsunderlag. Det som framkom var att den bästa information som beskrev ett företags operativa verksamhet i form av ekonomiska termer, var resultaträkningen och kassaflödesrapporten de mest framstående. Dock konstaterades att man ska beakta den periodiserade redovisningen som en mer överlägsen metod för att uppskatta vinster men att kassaflödesanalys är bättre lämpad för att bedöma operativa kassaflöden och betalningsflöden generellt.

En viktad rangordning efter hur informativ de olika delarna i en årsredovisning är med de olika långivarnas svar som grund ser ut enligt följande:

1. Kassaflödesanalys/Finansieringsanalys
2. Resultaträkning
3. Balansräkning
4. Notsystem
5. Förvaltningsberättelse

I Kwoks studie indikeras det generellt att den viktigaste delen i en årsredovisning för tillhandahållande av ekonomisk information är notsystemet. Därefter följer balansräkningen och först på fjärde hand framkommer kassaflödesrapporten följt av resultaträkningen på sjätte hand. Kwoks studie påvisar därmed inte samma resultat som i vår studie utan den främsta och i sig enskilda informationskällan för kassaflödesinformation är dock ändå en analys av kassaflödesrapporten.

När det gäller rangordningen efter hur informativ en viss del av årsredovisningen är menar Nilsson att det beror på hur det första allmänna intrycket är av det företag som man skall bedöma. Granfors anser att resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys tillsammans är de viktigaste delarna. Kassaflödet är det viktigaste och den mest informativa delen i en

årsredovisning tycker Nyquist men begrundar över om banksektorn verkligen använder kassaflödesinformationen fullt ut som det borde göras eller om det fortfarande begränsas till goda intentioner. Möjligtvis har bankkrisen i början av 90-talet lärt bankerna en viktig läxa i hur viktigt det är att bedöma värdeförändringar och har därmed har det lagts större tyngd på kassaflödesanalysen. Tidigare fanns det ett större fokus på balansräkningen, nu litar man mindre på denna än tidigare. Resterande informationskällor tycker Nyquist är kompletterande information och ska ses mer ur ett förklarande perspektiv. Dessa resonemang förstärker vikten av kassaflödesanalysens informativa betydelse för långivarna och därför kan vi i stor utsträckning hävda emot Reithers uttalande att kassaflödesrapporten ur ett bank/långivarperspektiv anses vara en helt självständig finansiell rapport och har inte ett avgörande värde och därmed ska informationen betraktas som kompletterande.

5.2.2 Investerarare

Ett förekommande argument för kassaflödesanalysens ökande användning är att den ger en bättre bild av ett företags förmåga att finansiera dess tillgångar och övriga resurskrav än t.ex. historiskt nettoresultat eller rörelsekapital. Mörck instämmer i detta argument och menar att en kassaflödesanalys bygger på historiska siffror men att den visar tecken på hur friskt ett företag är, men ifall Bure ska investera är vi intresserade av framtida betalningsströmmar och då måste även andra faktorer vägas in i beslutet. Enligt Mörck så har den bokföringsmässiga redovisningens utveckling i form av nya rekommendationer och större detaljrikedom medfört till att framtagandet av viss information lett till mer onödigt jobb än det informationsvärde som det tillför. Detta inlägg ges även i stöd av teorin bland annat av Schroder, Driver samt Streufert som menar att en ökad komplexitet i den ekonomiska informationen kan innebära att användaren till slut når en högsta punkt och bortom denna minskar användarens begreppsbildning och förståelse. Detta innebär att även experters beslutsfattande kan försämrans när ytterligare information tillförs.

Lundblad menar att resultaträkningen är så komprimerad att rubrikerna inte säger så mycket utan att man har tagit del av notsystemet så att man kan se vad som finns ”bakom” siffrorna. Balansräkningen är närmast ett sätt att komma fram till resultaträkningen. Man får så att säga en ”sanity check” genom att titta på balansräkningen. Kassaflödesanalyser som finns färdiga i årsredovisningar används endast som en första uppfattning eller om man inte har tid eller möjlighet att beräkna egen kassaflödesanalys. Bernad och Stober anser att endast studera resultaträkningen kan leda till att användarna missar väsentlig finansiell information som skulle kunna erhållas från en kassaflödesanalys.

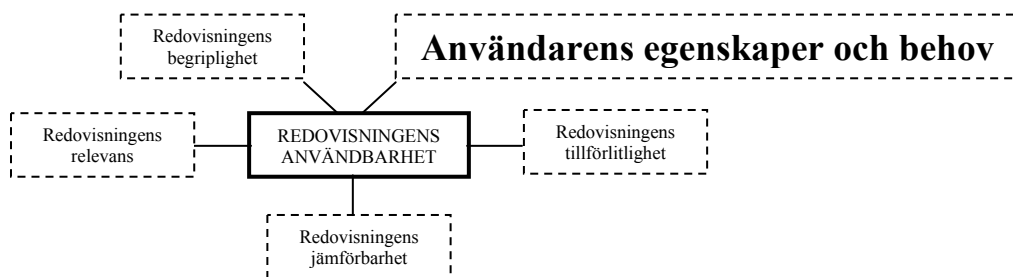
I undersökningar utförda av Epstein och Pava under en tjugofemårsperiod drar man slutsatsen att kassaflödesrapporten har ökat i betydelse och som en följd av tillämpningen av kassaflödesrapporter i företag har dessutom intresset för kassaflödesinformation ökat. Det har även visats att svårigheten att förstå kassaflödesinformation har minskats. En orsak bedöms vara kassaflödesrapportens tydlighet och avsaknad av komplicerade värderingsposter. Under tiden har man däremot kunna studera ett minskat intresse och användbarhet i resultat- och balansräkningen samt en ökad svårighetsgrad att tyda informationen från dess två nämnda informationskällor. Den aktuella trenden är att investerare lägger mer fokus på kassaflödesinformation och användningen av detta.

Bohlin menar att de kassaflödesanalyser som finns färdiga i årsredovisningar används endast som en första uppfattning eller om man inte har tid eller möjlighet att beräkna egen kassaflödesanalys. Vid förvärvsanalyser genomför man en omfattande due diligence och i det

arbetet hämtar man informationer från flera håll som kan handla om saker som man normalt inte kan utläsa ur en årsredovisning. Informationsbehovet styrs av typen av affär som skall göras. Generellt sett anser ändå Bohlin att man först läser förvaltningsberättelsen så att man bildar sig en generell bild av företagets verksamhet för att sedan titta närmare på resultat/balansräkning och kassaflödesanalys.

I Jones och Widyayas studie framkom det att båda finansanalytiker och långgivare ansåg att kassaflödesrapporten samt resultat och balansräkningen ger ett lika högt informationsvärde i att bedöma låne- och investeringsbeslut. Båda grupperna använde sig av kassaflödesrapporten tillsammans med övriga finansiella rapporter i nästan alla fall av låne- och investeringsbeslut. I vår studie verkar det dock finnas betydande oenighet bland de intervjuade investerarna gällande kassaflödesanalysens och de andra delarna i årsredovisningens informationsinnehåll. Samtliga investerare tyckte dock inte att kassaflödesinformation var svår att förstå eftersom som man huvudsakligen använder sig av egna beräknings- och uppställningsmodeller. En av slutsatserna som Jones och Vidjaja drar utifrån sin studie är att kassaflödesrapporten och därmed kassaflödesinformation verkligen uppfyller kravet på signifikant finansiell information och kan tillgodose många användargrupperns informationsbehov i syfte att bedöma och utvärdera olika ekonomiska beslutssituationer. I överlag anser vi ovanstående resonemang även är överensstämmande med våra respondenters syn på kassaflödesbaserad information.

5.3 Användarens egenskaper och behov

5.3.1 Långgivare

Donleavy anser att kassaflödesinformation är nödvändigt för att banker skall ha någon kontroll på vilken kreditvärdighet kunderna har. Donleavy har rekommenderat långgivare att använda kassaflödesinformation som grund för att avgöra betalningsströmmar. I detta avseende anser alla tre respondenterna att kassaflödesbaserad information är mycket vanligt förekommande i kreditgivningssammanhang i syfte att få en så rättvisande ekonomisk bild av det lånsökande företaget. I synnerhet använder Peter Nyquist kassaflödesinformation nästan uteslutande vid kreditgivning. Vid mindre företags låneförfrågningar använder Thomas Nilsson och Håkan Granfors dock inte kassaflödet som informationskälla utan då handlar det mer om att det lånsökande företaget visar upp med tillräckliga säkerheter. Här kan man utträna en viss skillnad i användningsgraden beroende på om kassaflödesinformation används för kreditbedömning för större eller mindre små företag men i sammanhanget påstår vi att kassaflödesinformationen trots allt är användbart inslag i ett beslutsunderlag.

I Kwoks studie förekom det att anledningen till varför långgivarna inte använde kassaflödesrapporten fullt ut kan vara deras bristande kunskap om hur man på ett effektivt sätt använder en kassaflödesrapport. Denna bristande användarsyn är enligt Kwok förstälig

eftersom bankernas utbildningsmaterial lägger inte så stor vikt på kassaflödesrapporten och inte till fullo förklarar hur man kan dra nytta av kassaflödesinformationens fördelar. Vi kan utifrån vår studie göra gällande att fokuseringen på kassaflödesbaserad information har ökat den senaste tre åren varav att bedöma framtida kassaflöden utgör ett viktigt och obligatoriskt moment i bankernas interna kreditguider anger alla tre respondenterna.

Vi finner i vår undersökning att långivarna föredrar egna modeller och analyser utifrån de siffror som finns t ex i en årsredovisning. Detta betyder att långivarna vill ha en standardiserad modell som gör att de kan jämföra med olika företag. De egna utformade modellerna bidrar även med ett pedagogiskt värde som hjälp för att tänka i termer av kassaflöde och inte bara intäkter och kostnader.

Medan Thomas Nilsson i första hand studerar det totala kassaflödet från verksamheten inriktar sig de andra två respondenterna på det operativa kassaflödet (kassaflöde från den löpande verksamheten före finansnetto) samt rörelsekapitalets förändring. Vi märker således inte någon enhetligt uppfattning om val av medelsbegrepp. De två sistnämnda respondenternas inriktning har i sig dock direkt relevans för specifika beslut inom långivarområdet därför att en tydlig framställd kassaflödesrapport visar den så viktiga posten netto kassaflöde från verksamheten vilket är betydelsefull för att bland annat kunna avgöra en lånsökandes återbetalningsförmåga enligt Kwok.

Vår undersökning visar att långgivare mest ser fördelar med att använda sig av kassaflödesanalyser tack vare att de till skillnad från resultatmått ger en god grund för att bedöma företags återbetalningsförmåga. Detta förstärker de slutsatser som vi gjort utifrån vår litteraturstudie att kassaflödesinformationens ena användningsområde är solvensbedömning. Dessutom sker fokusering främst på kassaflöde från driften och på detta sätt kan långivarna få en uppfattning om hur väl företag kan självfinansiera sig för de investeringar som krävs. Vår undersökning visar att kassaflödesinformation har fått en ökad betydelse sedan erfarenheterna från bankkrisen i början av 90-talet då de istället tittade mycket på värdet av det tillgångar som ställdes som säkerhet för lånen.

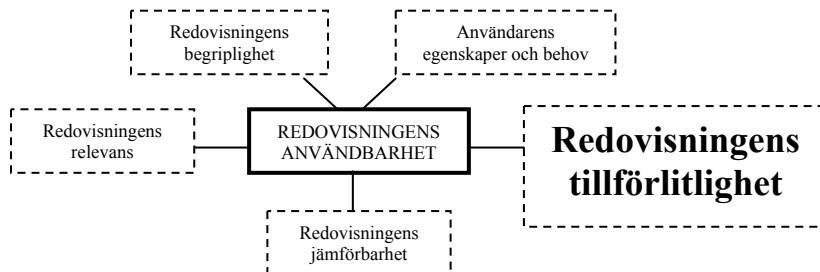
5.3.2 Investerare

Inom Investerarna utgör kassaflödesinformation en allt mer väsentligt del av företagsvärderingar eftersom mycket av de bedömningar och analyser som görs av ett företags framtida värde baseras i huvudsak på kassaflöden och när de kan antas att infalla. FASB menar att redovisningsinformation ska riktas till användare som har tillräckliga kunskaper för att förstå den information som presenteras och skall därför utformas deras kunskapsnivå och informationsbehov. Håkan Bohlin anser om man är väl insatt och har studerat noggrant den kassaflödesbaserade informationen tillsammans med övriga ekonomisk information som resultat- och balansräkning så kan en kunnig person se mycket mer av de bakomliggande orsakerna, förutsatt att personen har ett kritiskt perspektiv. Det framkom genom våra intervjuer att inte heller investerarna använde sig i någon stor uträkning av den kassaflödesrapport som finns med årsredovisningarna. Vid sina värderingar använder de egna analysmodeller där framtida kassaflöden för företagen prognostiseras.

Det som respondenterna främst använder kassaflödesinformation överensstämmer med Kwoks uppfattning att kassaflöden främst är till för att kunna avgöra varifrån de likvida strömmarna kommer ifrån och vart de tar vägen samt deras förmåga att säga något om framtiden. Vår undersökning fann inte något enhetligt svar på vilket medelsbegrepp som

investerarna lägger fokus på men vi anser att de olika medelsbegrepp som investerarna nämnde visar på att olika begrepp är av intresse genom att de ger olika sorter information. Historisk redovisningsinformation används av investerarna som bas för att prognostisera framtida kassaflöden men flera andra faktorer vägs också in i ett prognosunderlag.

5.4 Tillförlitlighet

5.4.1 Långivare

Enligt FASB ska redovisningen vara tillförlitligt vilket innebär redovisningsinformationen ska innefatta en förmåga att avbilda en ekonomisk verklighet i företaget. Håkan Granfors anser att en kassaflödesanalys och därmed kassaflödesinformation innehåller generellt en hög tillförlitlighet och utgör en vital del tillsammans övriga redovisningsdokument som t ex resultat- och balansräkning. Vidare tycker Granfors att kassaflödesinformationens tillförlitlighet kan speglas genom att man t ex enklare kan se om ett företags investeringar kan bäras av det kassaflöde som generas av från den löpande verksamheten. Thomas Nilsson hävdar att kassaflödesinformationens tillförlitlighet är mycket hög när det gäller att få en så neutral bild av en kreditsökandes återbetalningsförmåga. Neutraliteten kan även verifieras av ett företags revisorer har ju till uppgift att granska som objektiva bedömare olika ekonomiska dokument vilket ytterligare stärker graden av verifierbarhet när samstämmigheten i bedömningarna är mellan oberoende bedömare. Enligt FASB behandlar validitet det som avses att mäta kan tillskrivas något slags idealvärde eller sant värde, så är validiteten en beskrivning av skillnaden mellan detta värde och redovisat värde. Kassaflödesinformation är mindre utsatt för den bokföringsmässiga värderingsproblematiken och kan enligt Nyquist visa upp ett mer rättvisande värde.

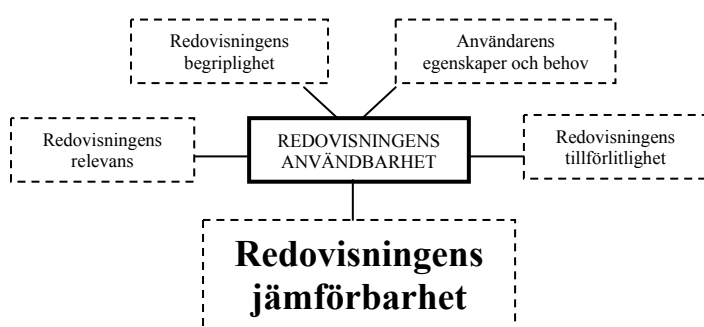
5.4.2 Investerarare

Generellt anser Filip Lundblad att kassaflödesinformation är ganska tillförlitlig och förlitar sig mer på information från en kassaflödesanalys än på en resultaträkning eftersom likvida medel inte är lika lätt att manipulera samt att flexibiliteten upplevs inte vara lika stor vid kassaflödesanalys. En undersökning utfördes i Australien av Yap där tjänstemän i finanssektorn intervjuades. Undersökningen bekräftar mycket av del fördelar som tas upp av våra intervjuer av vad gäller kassaflöde bland annat att den konventionella redovisningens subjektivitet har medfört en ökad efterfrågan på redovisning av kassaflöden. Håkan Bohlin tycker däremot att kassaflödesinformation varken är tillförlitlig eller otillförlitlig. Bohlin menar att man gör det för enkelt för sig om man tror att kassaflödesbaserad information löser problemen med pålitlighet. Genom att studera, resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys finns det ändå stora möjligheter för att kunna lägga märke till en ”fejklad” kassaflödesredovisning som att manipulera bokföringsmässig redovisning. T.ex. genom att dra ner sina investeringar så får man ett betydligt bättre totalt kassaflöde eller genom att arbeta med factoring kan man få kraftigt förbättrat rörelsekapital. I

detta avseende hävdar Lee att nödvändigheten av att den information som kassaflödesanalysen bygger på är så relevant och objektiv som möjligt, för att säkerställa prognosens tillförlitlighet.

Anders Mörck anser att tillförlitligheten till kassaflödesinformation är som med övriga uppgifter med i årsredovisningen beroende på vilken tilltro man ska ha till dem men i överlag tycker Mörck att kassaflödesinformation är ganska pålitlig. I vissa värderingssammanhang är informationen mer givande än analys av den bokföringsmässiga redovisningen. Lee anser att en kassaflödesanalys bör grundas på fakta och inte kvalificerade gissningar om framtiden. Trots svårigheter med detta anser Lee dock att en analys baserad på historiskt kassaflöde är mer objektiv i jämförelse med en analys baserad på en traditionell vinstanalys.

5.5 Jämförbarhet

5.5.1 Långivare

Användare skall enligt FASB kunna jämföra olika företags finansiella rapporter med avseende på finansiell ställning och resultat. Lee hävdar att värderingsprinciper måste finnas för liknande transaktioner redovisas på ett enhetligt sätt i ett och samma företag och under en längre tid och dels i olika företag så att jämförelser underlättas.

Håkan Granfors anser att det finns en mycket stor jämförbarhet mellan olika företags kassaflöden genom att man först kan kartlägga de befintliga historiska kassaflödena som sedan underlättar mycket för att kunna prognostisera framtida kassaflöden. När det gäller kassaflödets jämförbarhet mellan olika företag så är det beroende på att det varierar mellan företagen huruvida de måste ha en finansieringsanalys eller inte enligt Thomas Nilsson. Vid bedömningar av stora företag med stora krediter och där man inte alltid har en fullständig säkerställning för lånet, där blir kassaflödesanalysen mycket viktigt menar Nilsson. I dessa fall har man ju ingen säkerhet att falla tillbaka på om det är så att det går dåligt för företaget. Peter Nyquist anser att kassaflödesinformation är ganska jämförbar men kan emellanåt variera från företag och bransch.

Straubus menar att kassaflödesanalys inte alltid är passande för att mäta periodiserade inkomster och välstånd eftersom grundunderlaget utgörs av bokföringsmässig information vilket är ytterst manipulerbar. Kassaflödesinformation kan i vissa sammanhang uppfattas som mindre jämförbar enligt Nilsson eftersom en kassaflödesanalys kan ibland vara en ögonblicksbild och instämmer med Straubus påstående att historiskt kassaflöde baseras på bokslutssiffror och därmed kan vissa poster förete sig vara missvisande.

5.5.2 Investerares

För de användningsområden som Filip Lundblad använder kassaflödesinformation är informationen ganska jämförbar även om man kanske inte ibland jämföra två kassaflödesrapporter helt strikt. Vidare anser Lundblad att de uppställningar över kassaflöden som finns i årsredovisningar inte är helt tillämpliga eftersom man värderar poster som man inte avser att värdera. Detta gör att det blir en stor variation mellan olika analytiker beroende på vilken utgångspunkt man har gällande vad som är kärnverksamhet. Det påvisas bland annat av Jones och Widyaya samt Yap att investerare främst använder kassaflödesbaserad information vid uppskattning av likviditet, solvens och finansiell flexibilitet vilket innebär att sådant informationsunderlag inte alltid finns tillgänglig i årsredovisningar. Då man alltid gör egna kassaflödesanalyser i samband med företagsanalyser och inte är beroende av de uppställningar som presenteras i årsredovisningar så anser Håkan Bohlin att kassaflödesinformationen blir mycket jämförbar. Anders Mörck anser att kassaflödesbaserad information är ganska jämförbar mellan företag i samma bransch medan störst jämförbarhet nås när det gäller företag som är verksamma i stabila branscher där det förhållandevis lätt att förutspå framtida kassaflöden. I Yaps studie framkom det att de största invändningarna mot den konventionella redovisningen, var bruket av icke acceptabla redovisningsmetoder, d v s att respondenterna var medvetna av subjektiva värdejusteringar. Trots det så har Mörck ett bokföringsmässigt synsätt vilket påverkar valet av informationskälla t ex resultat och balansräkningar och som i sin tur påverkar Mörcks kassaflödesjämförelser till en viss del.

6 Slutsatser

Våra slutsatser är att betrakta som intryck och slutledningar som framkommit vid analysarbetet. Vi anser inte att våra resultat/slutsatser bör betraktas som fullständigt generaliserbara utan främst som ett uttryck för grupper/individens subjektiva åsikter. På grund av empirins och teorins omfattning och kvalitet anser vi dock att vissa tendenser kan fastställas.

- Hur uppfattas betalningsmässig information i relation till bokföringsmässig information?

Ett genomgående resonemang som vi påträffar i vår studie är att kassaflödesinformation enskilt inte ger all information som krävs för att professionella användare ska kunna bedöma ett företags ekonomiska utveckling utan den bör kombineras med information från bland annat resultat- och balansräkningen. Detta speglas i våra intervjuer där en kombination av information av både kassaflödesinformation samt balans- och resultaträkning utgör en mer komplett värderingsgrund. Analytikerna anser att relevansen för betalningsmässig information ökar om den kombineras med bokföringsmässig information. Anledningen till detta förhållande anser vi bero på analytiker är mer intresserade av att värdera företag och därmed deras aktier på avkastningsförmåga och lönsamhetskrav från marknadens sida. Även långivarna betonade helhetsbilden och den komplementära nytta som betalningsmässig redovisning utgör.

Vi får dock göra en åtskillnad på användningen av den i årsredovisningen ingående kassaflödesrapporten och användarnas egna kassaflödesmodeller. Den kassaflödesrapport som ingår i årsredovisningen används av både långgivare och investerare i mycket begränsad omfattning. I förlängningen innebär detta resonemang, enligt oss, att användarna därmed kommer att betrakta den externa kassaflödesrapporten som ett dokument som upprättas till årsredovisningen och inte för intern användning bland dessa användare. Dock anser vi att kassaflödesrapporten uppfyller funktionen som komplement genom att den innehåller informationsmängder som inte kan utläsas genom att studera traditionell bokföringsmässig redovisning.

Vi kan därmed utifrån vår studie fastställa att kassaflödesinformation inte kan fungera som ersättning till den bokföringsmässiga informationen. Dess funktion får snarare ses som ett komplement till övrig externredovisningsdokumentation.

- Vilken användbarhet har betalningsmässig information?

Viktiga egenskaper som relevans, begriplighet, tillförlitlighet och jämförbarhet måste vara uppfyllda till en viss grad för att redovisningsinformation skall kunna vara användbar vid beslutfattande. I praktiken är det dock ofta nödvändigt att göra en avvägning mellan de olika kvalitativa egenskaperna. För att uppfylla redovisningens mål är det nödvändigt att uppnå en lämplig balans mellan de olika egenskaperna. Vilka egenskaper som är viktigast i olika situationer är en fråga om professionell bedömning från fall till fall.

Investerarna använder kassaflödesmodeller för att prognostisera framtida kassaflöden, som de sedan använder för värdering av företaget. Långivarna använder

kassaflödesmodeller framförallt för att bedöma företags kreditvärdighet. Detta anses vara viktigt för att kunna få en bild av de bakomliggande faktorerna och därmed undvika att få en felaktig uppfattning gällande företaget ekonomiska ställning och framtida utveckling. Något som också får stöd från flera håll främst genom gällande teori. Vi har funnit att dessa användargrupper använder sig av kassaflödesinformation i relativt stor omfattning.

När det gäller kassaflödesinformationens tillförlitlighet anser både långgivare och investerare att den är hög men att det är viktigt att man är medveten om vad som är faktiska in- och utbetalningar. Detta tyder trots allt på en viss komplexitet i behandlingen av ekonomisk data samt i hur man definierar centrala begrepp.

Våra användargrupper tycker inte att kassaflödesinformation är svår att förstå. Användargrupperna använder huvudsakligen sig av egna beräknings- och uppställningsmodeller. Detta tyder på att användare, i synnerhet professionella användare generellt sett alltid använder sig av egna kassaflödesanalyser då dessa användares specifika informationsbehov kräver specialanpassade uppställningar.

Vad gäller kassaflödesinformationens jämförbarhet så finns det en generellt hög jämförbarhet mellan företag och tid för båda användargrupper. Dock har investerarna en invändning mot vad som ska betraktas som kärnverksamhet över vilka kassaflöden som ska ingå i den löpande verksamheten.

Vi anser att våra användargrupper representerar centrala mottagare av redovisningsinformation och kan därför antas ge en indikation för den generella efterfrågan och användningen av kassaflödesinformation. Under våra intervjuer framkom det att kassaflödesinformation har allt blivit en viktigare faktor på senare år som företag väger in vid beslutsfattande. Samtliga respondenter menar överlag att kassaflödesbaserad information har hög användbarhet vid beslutsfattande p g a att information i termer av likvida medel ger ett högt informationsvärde.

Vår undersökning visar därmed på att kassaflödesinformation överlag uppfyller kravet på användbarhet och att denna information kan tillgodose långgivares och investerares informationsbehov i syfte att bedöma och utvärdera olika ekonomiska beslutssituationer

Fortsatt forskning

- Det skulle vara intressant att studera betalningsmässig informations användbarhet för flera användargrupper utöver de grupper som vi har fokuserat på.
- Att göra en utökad kvantitativ studie med ett större antal respondenter
- Kassaflödesinformationens roll som internt styrmedel.
- Intresse och möjlighet att skapa en alternativ redovisningsinriktning med T.A. Lees idéer som utgångspunkt.

Källförteckning

Ämneslitteratur

Adolphson Johan. *Kassaflödesanalys. Styrning-Redovisning-Analys*. 2:a uppl. Liber Ekonomi. Malmö. 1999.

Bohlin, Håkan. *Aktieägarna och årsredovisningen*. Studentlitteratur. Lund. 1987.

Donleavy, Gabriel D. *Cash flow accounting. International uses and abuses*. Routledge. London. 1994.

Epstein, Marc J. Pava, Moses L. *The shareholder's use of corporate annual reports*. JAI Greenwich Press. 1993.

Falkman Pär. *Kassaflödesredovisning*. Studentlitteratur. Lund. 2000.

Falkman, Pär, Pauli, Stefan. *Finansieringsanalysens dimensioner - teori och kostnader*. Centrum för forskning om offentlig sektor (CEFOS). Tredje numret i CEFOS rapportserie. Göteborgs Universitet. 1995.

Föreningens Auktoriserade Revisorer, *FARs Samlingsvolym 2003*. Far Förlag. Stockholm.2003.

Lee, Thomas Alexander, Tweedie, D. P. *Shareholder use and understanding of financial information*. Garland Pub. New York. 1990.

Lee, Thomas Alexander. *Towards a theory and practice of cash flow accounting*. Garland Pub. New York, London. 1986.

Lee, Thomas Alexander. *Cash flow accounting*. Van Nostrand Reinhold. Wokingham. 1984.

Olson, Olov, Falkman, Pär, Pauli, Stefan. *Betalningsflödesrapportering - Om konsten att rapportera fakta i redovisningen*. Nerenius & Santèrus förlag. Stockholm. 1995.

Pauli, Stefan. *Politiker och kassaflödesrapportering - En studie av kommunpolitikens val redovisningsinformation*. Avhandling vid Förvaltningshögskolan vid Göteborgs Universitet. Göteborg. 1999.

Schroder, Harold M, Driver, Michael J. Streufert, Siegfried. *Human information processing: individuals and groups functioning in complex social situations*. Holt, Rinehart and Winston, cop. New York. 1967.

Årsredovisningslagen, ÅRL (1995:1554)

Artiklar

Bernad, Victor. Stober, Thomas. *The nature and Amount of Information in Cash Flows and Accruals*. Accounting Review. Vol LXIV, Nr 4, sid 624-652. 1989.

Bhargava, B. Dubelaar, C. Scott, T. *Predicting bankruptcy in the retail sector: a examination of the validity of key measures of performance*. Journal of Retailing and consumer services. Vol 5, Nr 2, sid 105-117. 1998.

Bowen, R.D. Burgenstahler, L. Daley. *Evidence on the relationship between earnings and various measures of cash flow*. The Accounting Review. Vol LXI, Nr 4, sid 713-725. 1986.

Boyd. T. *Using the cash flow statement to improve credit analysis*. Commercial lending Review. Sid 55-59. 2000/2001.

DeFond, Mark L. Hung, Mingyi. *An empirical analysis of analysts' cash flow Forecasts*. Journal of Accounting and Economics. Vol 35, sid 73-100. 2003.

Jones, S. Widyaya, L. *The decision usefulness of cash flow information: A note*. ABACUS Vol 34, Nr 2, sid 204-219. 1998.

Kinnunen, Juha, Koskela, Markku. *Do cash flows reported by firms articulate with their income statements and balance sheets? Descriptive evidence from Finland*. The European Accounting Review Vol 8:4, sid 631-654. 1999.

Kwok, Helen. *The effect of cash flow statement format on lenders' decisions*. The International Journal of Accounting. Vol 37, sid 347-362. 2002.

Largay, J. Stickney, C. *Cash flows, ratio analysis and the W.T. Grant company bankruptcy*. Financial Analysts Journal. Nr 36, sid 51-54. 1980.

McEnroe, John E. *An Examination of Attitudes Involving Cash Flow Accounting: Implications for the Content of Cash Flow Statements*. The International Journal of Accounting. Vol 31, Nr 2, sid. 161-174. 1996.

Straubus, G J. *Cash flow accounting and liquidity: Cash flow potential and wealth*. Accounting and business research. Sid 161-169. 1989.

Yap, Christine 1997. *Users' perception of the needs for cash flow statements-Australian evidence*. The European Accounting Review. Nr 6:4, sid 653-672. 1997.

Metodlitteratur

Wiedersheim-Paul, Finn, Eriksson, Lars Torsten. *Att utreda forska och rapportera*. Andra upplagan, Almqvist & Wiksell Förlag AB. Malmö. 1997.

Andersen, Ib. *Den uppenbara verkligheten. Val av samhällsvetenskaplig metod*. Studentlitteratur. Lund. 1998.

Lundahl, Ulf. Skärvad, Per-Hugo. *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Andra upplagan. Studentlitteratur. Lund. 1992.

Patel, R och Tebelius, U (red). Grundbok i forskningsmetodik. Lund. Studentlitteratur. 1987.

Elektroniska källor

Falkman, Pär. *Finansieringsanalys. En metodbeskrivning*. Rådet för Kommunal Redovisning, Stockholm. Idèskrift nr 3. 2001. <http://www.rkr.se/filer/publikationer/publikation3.pdf>. Senast tillgänglig 2004-01-14.

Financial Accounting Standards Board of the Financial Accounting Foundation, FASB. *Statement of financial accounting concepts No. 2, (SFAC 2): Qualitative characteristics of accounting*. Norwalk, Connecticut. Maj, 1980. <http://www.fasb.org/pdf/con2.pdf>. Senast tillgänglig 2004-01-14.

Muntliga källor

Personlig intervju med Nilsson, Thomas. Kontorschef på Bohusbanken i Eriksberg, Göteborg, den 9 december 2003.

Telefonintervju med Mörck, Anders. Investeringsrådgivare på Bure Equity AB, Göteborg den 9 december 2003

Personlig intervju med Bohlin, Håkan, Investment manager/projektledare på 6 AP-fonden, Göteborg den 11 december 2003.

Personlig intervju med Lundblad, Filip. Equity Analyst på 2 AP-fonden i Göteborg, den 11 december 2003.

Personlig intervju med Granfors, Håkan. Kreditchef på Föreningssparbanken i Mölndal den 12 december 2003.

Personlig intervju med Nyquist, Peter. Kontorschef på Nordea Bank Sverige i Wieselgrensplatsen, Göteborg den 18 december 2003.

Frågeformulär – Intervju

Bakgrundsinformation:

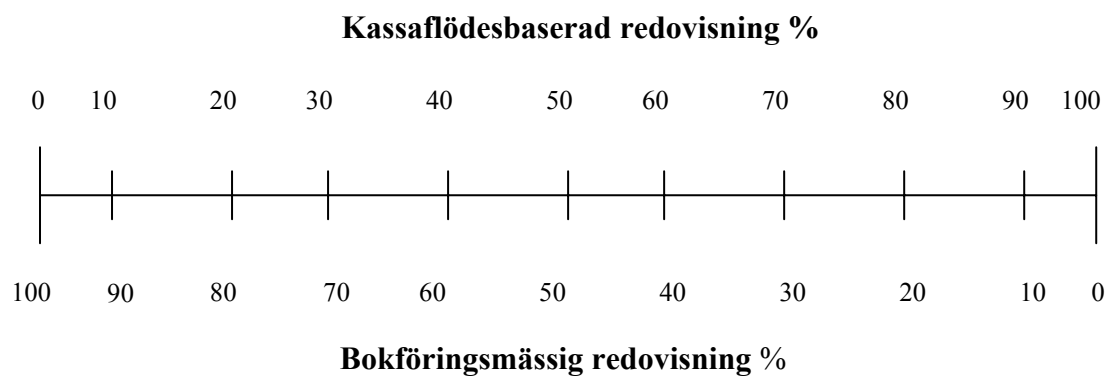
- **Företag/Verksamhet**
 - **Namn**
 - **Titel**
 - **Bakgrund/Utbildning**
 - **Arbetsuppgifter**
 - **Anställd sedan**
-

1. *Hur vanligt förekommande är kassaflödesbaserad redovisningsinformation i Ert företags verksamhet?*

- Mycket vanligt ()
Ganska vanligt ()
Varken ovanligt eller vanligt ()
Ganska ovanligt ()
Mycket ovanligt ()
-

2. *Hur stor betydelse anser du att kassaflödesbaserad redovisning har, i förhållande till bokföringsmässig redovisning? (indikationen är ungefärlig, svaret kommer att tolkas som +/- 10 %).*

Sätt ett kryss på tallinjen!

3. *Försök att motivera föregående svar*

4. *Rangordna följande delar i en årsredovisning efter hur informativ Du anser att de är (1-5). Där 1 är den viktigaste!*

- Förvaltningsberättelse () • Resultaträkning () • Balansräkning ()
- Kassaflödesanalys/Finansieringsanalys () • Notsystem ()

5. *Försök att motivera föregående svar*

6. *Tycker Du att kassaflödesinformation är jämförbar mellan olika företag/organisationer?*

- Mycket stor jämförbarhet ()
 - Ganska jämförbar ()
 - Mycket liten jämförbarhet ()
 - Ingen jämförbarhet ()
-

7. *Hur pålitlig anser Du att kassaflödesinformation är?*

- Mycket pålitlig ()
 - Ganska pålitlig ()
 - Varken pålitlig eller opålitlig ()
 - Ganska opålitlig ()
 - Mycket opålitlig ()
-

8. *I vilka situationer använder Ni kassaflödesbaserad information?*

9. *Använder Du en egen kassaflödesmodell eller använder Du dig av den givna uppställningen i årsredovisningar?*

10. *Vad anser Du att nyttan/fördelarna är med att använda kassaflödesinformation?*

11. *Finns det några problem med att använda kassaflödesinformation?*
– *I så fall vilka?*
– *Förslag på lösningar?*

Här öppnar intervjun för följdfrågor eller reflektioner från respondenten eller intervjuare.

Introduktionsbrev - Förfrågan

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Göteborg den 5 november 2003

Hej!

Vi är två studenter på magisternivå vid Handelshögskolan i Göteborg som är i begrepp att skriva en magisteruppsats i externredovisning.

Vi skulle därför gärna vilja komma i kontakt med någon hos Er som har erfarenhet som användare av kassaflödesinformation och som kan tänka sig att ställa upp på en kortare intervju gällande kassaflödets/kassaflödesanalysens betydelse och roll vid beslut och bedömningar.

En eventuell intervju skulle ta cirka 30 minuter. Vi skulle då vilja träffa vederbörande personligen för en ljudinspelad intervju, men såväl formen på intervjun som dokumentationsteknik kan diskuteras (även anonymitet). Även en kortare telefonintervju skulle vara till stor nytta för oss. Intervjun skulle kunna äga rum i början av december eller något senare.

Svar kan med fördel ges till någon av nedanstående e-postadresser.

Om Ni har några frågor eller funderingar kan Ni vända Er direkt till någon av oss eller till vår handledare Ek.Dr Pär Falkman på telefon 031-63 78 20 eller e-post par.falkman@se.ey.com

Med vänliga hälsningar!

Ek.kand Johan V. Olsson
Tel: 031-18 52 70
Mob: 070-6262120
E-post: j.olsson@bredband.net

Ek.kand Shani Rana
Mob: 070-4431883
E-post: shani@tiscali.se